

**POESIA ESCÈNICA I :
AL VOLTANT DE
*DAU AL SET***

Textos a part

TEATRE CONTEMPORANI

Edita: Arola Editors
1a edició: del 2012
© del text i del dibuix de la pàg. 86: Fundació Joan Brossa
© del pròleg: Glòria Bordons
Disseny gràfic: Arola Editors
Disseny portada: Antoni Torrell
Il·lustració portada: Llorenç Brell
Impressió: Gràfiques Arrels
ISBN: 978-84-15248
Dipòsit legal: T-

Col·lecció Textos a Part

La direcció d'aquesta col·lecció compta amb la col·laboració de:

Carles Canut (Fundació Romea per a les Arts Escèniques)

Toni Casares (Sala Beckett)

Joan Pascual (Zona Zàlata)

Toni Rumbau (Festival d'Òpera de Butxaca i Noves Creacions)

Polígon Francolí, Parcel·la 3
43006 Tarragona
Tel.: 977 553 707
Fax: 902 877 365
arola@arolaeditors.com
arolaeditors.com

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, tret de l'excepció prevista per la llei. Dirigiu-vos a l'editor o a CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals d'algun fragment d'aquesta obra.

**POESIA ESCÈNICA I :
AL VOLTANT DE
*DAU AL SET***

Joan Brossa

Edició a cura de Glòria Bordons

AROLA EDITORS

LA POESIA ESCÈNICA DE JOAN BROSSA

Joan Brossa (Barcelona, 1919-1998) és un autor prolífic en tots els gèneres que practicà. Tot i que considerà el seu teatre com a «poesia» escènica i, per tant, se'l podria considerar com una derivació de la poesia pròpiament dita, el nombre de peces teatrals escrites és superior al de poemaris. Xavier Fàbregas¹, en la seva entrada al pròleg del primer volum de *Poesia escènica*, feia aquesta primera consideració:

El teatre de Joan Brossa ocupa una extensió de prop de quatre metres de longitud per mig d'amplada. La primera vegada que el vaig veure disposat així al terra d'una cambra, es trobava dins de vuitanta-sis carpetes, una per obra.

Segons comptabilitzava més endavant, la suma se n'anava a tres-centes vint-i-tres peces de llargada molt desigual. I tot això ho havia escrit el poeta entre

1 X. Fàbregas, «Joan Brossa en terra de meravelles», introducció a J. Brossa, *Teatre complet I. Poesia escènica 1945-1954*. Barcelona, Edicions 62, 1973, p. 5-52.

1945 i 1968, quan encara li quedaven trenta anys de vida creativa. Tanmateix, a partir d'aquesta data només escriví teatre d'una manera molt circumstancial (peces en col·laboració amb Josep M. Mestres Quadreny o per a amics com ara Totó, Hausson, Núria Candela, etc.). L'any 1971, Jordi Coca li preguntava: «La teva producció, és un cercle tancat? Per exemple, el teatre; ara gairebé ja no escrivs teatre...», i Brossa contestava: «Arribes a un moment que anar acumulant obres, quan ja tens una idea exacta del que vols fer, resulta mancat de sentit. [...] Quant als límits, el símbol de la vida no és pas un cercle sinó una espiral»².

Els estudiosos de l'obra teatral de Brossa l'han dividida en dos grups, l'anomenat «teatre literari», o de text, i el «teatre d'acció». Segons Eduard Planas³, el primer està format per unes vuitanta-cinc peces llargues, redactades entre 1944 i 1965, que giren al voltant del diàleg; el segon, integrat per dues-centes trenta-sis peces curtes, se centra en l'acció i el diàleg hi apareix rarament. Dins d'aquest darrer grup, Brossa aprofundí en subgèneres com ara els ballets, les accions espectacle, els monòlegs de transformació o fregolisme, els strip-teases i les accions musicals.

Jordi Coca constata que la recepció de l'obra teatral de Brossa ha estat molt desigual i ha sofert diversos tipus d'incomprensions segons les èpoques. Justament quan el poeta comença a ésser més conegut –arran de l'èxit de *Quiriquibú* l'any 1976, gràcies al col·lectiu que des-

2 J. Coca, *Joan Brossa o el pedestal són les sabates*. Barcelona, Editorial Pòrtic, 1971, p. 149.

3 E. Planas, *La poesia escènica de Joan Brossa*. Barcelona, Associació d'Investigació i Experimentació Teatral, 2002.

prés fundaria el Teatre Lliure—, és quan hom comença a identificar-lo més amb el teatre d'acció. Coca comenta els intents de Jordi Mesalles o de Hermann Bonnín «per descobrir l'essència íntima de la *Poesia escènica* i, alhora, la seva viabilitat com a teatre d'obligat repertori»⁴. Malgrat els anys transcorreguts des de la data d'aquells mots, les coses no han canviat gaire i els joves directors que s'acosten a la seva obra ho fan, la majoria de les vegades, atrets per aquest teatre d'acció que, tot sigui dit, és més fàcil de representar.

Sense deixar de banda aquest vessant més lúdic, la present edició vol posar a disposició del públic lector tota l'obra teatral de Brossa en petits volums que en facilitin la lectura i, tant de bo, la representació. La intenció no és la de fer-ne una edició crítica ni arqueologia sinó la de fer reviure la poesia escènica de Brossa des de la mateixa concepció que ell en tenia: «jo entenc el teatre com una activitat retreta dintre regions poètiques»⁵. L'obra de Brossa forma un conjunt totalment coherent en què paraula, acció i visualitat es lliguen. Per això, dins de la magna extensió teatral de què parlava Fàbregas, és possible trobar peces presidides pel diàleg, d'altres per l'acció, o d'altres pel tema. El que és segur és que l'espectador no pot quedar mai passiu: entre parlaments aparentment absurds, actes deslligats o incitacions a la participació, sempre hi trobarà la particular poesia brossiana, aquest «enraonar a partir del silenci» que tant ha desorientat directors i actors:

4 J. Coca, *Joan Brossa. Oblidar i caminar*. Barcelona, La Magrana, 1992, p. 11.

5 «El capità», publicat a *Inquietud* [Vic] núm. 12, març de 1958 i reproduït a J. Brossa, *Vivàrium*. Barcelona, Edicions 62 (col. Cara i Creu, 17), 1972, p.82.

La nova forma de teatralitat, la vaig portar fins als límits; era el que podríem dir-ne un gènere de teatre-teatre; maldava per buscar una quarta dimensió als poemes. Després vaig anar descobrint les possibilitats del «tema», per a la qual cosa necessitava el testimoni de la «fotografia», encara que concebuda amb molta llibertat en el plantejament. Sobre l'esquema d'uns fets planava la força d'un diàleg com a vehicle de poesia. Les obres, les concebia representades amb gran senzillesa; el xoc s'ha de produir en obrir la boca els personatges. Enraonar a partir del silenci⁶.

Igualment, des de l'altra cara de la moneda, Brossa treballarà la poesia literària com una posada en escena, en què el lector serà l'interpret⁷ i el full en blanc, l'escenari. Els mots, com al poema «Entreacte»⁸ seran els personatges d'una acció desenvolupada en el paper. De la mateixa manera, en la seva obra visual, sempre hi descobrim una «teatralitat latent». En Brossa no hi ha fronteres i uns fils invisibles lliguen els diferents gèneres o registres.

La nova sortida al carrer de la poesia escènica brossiana alternarà les obres de text de les diferents èpoques amb els volums temàtics (el món del circ i de la

6 «A partir del silenci», presentació de l'estrena de *La pregunta perduda o el corral del lleó*, 1985, reproduït a J. Brossa, *Anafil*. Barcelona, Edicions 62 (Col. L'Alzina, 16), 1987, p.197.

7 Així ho indica al poema «Preludi» d'*El saltamarti*, escrit el 1963. Barcelona, Editorial Proa, 1986, p. 11 .

8 Dins del poemari *Els ulls i les orelles del poeta*, escrit el 1961, dins de J. Brossa, *Poemes de seny i cabell*. Esplugues de Llobregat: Ed. Ariel (col. Cinc d'Oros, 7), 1977, p. 553.

prestidigitació, per exemple) i les diferents categories del teatre d'acció. També s'hi inclouran tant aquells textos inèdits de la primera època que Brossa no va incloure en el teatre complet,⁹ com aquells altres escrits amb posterioritat a la data de tancament dels sis volums de poesia escènica (1978). Una petita introducció donarà el context i les claus mínimes per a la lectura. A partir d'aquí, esperem que el món de l'espectacle s'obri de nou a les propostes brossianes amb l'humor, la ràbia, la màgia de les paraules i alhora la bellesa sorprenent de què era capaç un autor tan singular:

MARFÚRIUS: Bon començament és el final i bon final el començament.

CLOWN: Paraula: suprema vibració per al qui no és músic.

Surten. La TRAPEZISTA plora abraçada a les dues peces de roba.¹⁰

Glòria Bordons

9 En alguns camps, fou tanta la producció que ell mateix en féu una selecció, com és el cas de les accions espectacle.

10 Final del Quadre V de la primera part de *Quriquibú*, obra escrita el 1945 i revisada el 1962. *Teatre complet I*, p. 68.

POESIA ESCÈNICA I: AL VOLTANT DE *DAU AL SET*

Els inicis del teatre de Brossa se situen en l'any 1944. La primera obra, *El cop desert*, no va ésser inclosa en el *Teatre Complet*, però a les seves entrevistes Brossa sempre la tingué present i la guardava amb cura entre els seus papers. De la mateixa època són obres que després reprindria i revisaria en els anys seixanta, com ara *El gran Fracaroli* (1944-1964), *Quiriquibú* (1945-1962) o *Teatre de carrer* (1945-1962), entre d'altres. Totes tenen en comú el fet de contenir personatges de circ (saltimbanquis, pallassos, trapezistes, ventrílocs, etc.); de desenvolupar accions gairebé de cercavila; d'usar un llenguatge poètic provinent, en molts casos, de les imatges hipnagògiques amb què Brossa havia iniciat la seva carrera poètica; i d'acompanyar uns diàlegs absurds amb una bona dosi d'humor. Segons digué el mateix Brossa, en el seu primer teatre:

Es tractava de portar la problemàtica poètica a l'escena, buscar la setena cara del dau al poema. Les primers coses de teatre es basaven

en el fet de posar uns poemes en escena i afegir-hi unes possibilitats plàstiques que llegits no tenen¹.

Especialment en *El cop desert* els parlaments són autèntiques imatges hipnagògiques. Fins i tot en retrobem citacions textuals en els seus primers poemes experimentals, com ara «Fum destructor de talaies» o «Guitarra, retorta automàtica del cel estrellat» i en alguns dels primers sonets, recollits a *La bola i l'escarabat* (1941-1943) o *Fogall de sonets* (1943-1948). Aquest teatre fet a partir d'imatges junt amb el món de la prestidigitació –al qual Brossa era molt afeccionat i que també havia agafat com a punt de partida d'alguns dels seus primers exercicis teatrals– és la base de la poesia escènica escrita durant l'època de *Dau al set* (1947-1955).

Cal tenir en compte que en Brossa la producció teatral es desenvolupa gairebé de manera paral·lela a l'escriptura poètica i que, especialment a partir del període esmentat, agafa embranzida i se situa gairebé per davant de la poesia. D'altra banda, són els anys en què el poeta comença a escriure el *Postteatre*, també anomenat «accions espectacle» (1947-1962) i els ballets *Normes de mascarada* (1948-1954).

En aquest volum es recull el teatre escrit durant el període més important de la revista *Dau al Set* (de 1947 a 1950). Es tracta de peces molt curtes, generalment d'un sol acte, en què predomina l'absurd i el joc amb el llenguatge. En general, són un bon reflex de l'esperit d'aquell grup. Moltes d'aquestes peces foren publica-

1 Jordi Coca, *Joan Brossa o el pedestal són les sabates*. Barcelona, Editorial Pòrtic, 1971, p. 43.

des en la mateixa revista (*El crim, Nocturns encontres, Esquerdes, parracs, enderrocs esberlant la figura* o *La mare màscara*) i d'altres foren representades tenint com a actors alguns dels membres del grup: és el cas d'*Ahmosis I, Amenofis IV, Tutenkhamon*, que, a més, comptà amb Joan Prats com a únic espectador. D'altra banda, es tracta de les primeres obres representades de Brossa. L'any 1951, tant Josep Centelles com Mercedes de l'Aldea dirigiren algunes d'aquestes peces a l'estudi de Santi Surós, al Teatro Olimpo de Barcelona, al domicili del doctor Joan Obiols també a Barcelona, a la casa de Jacint Morera a Matadepera, a les Galeries Laietanes de Barcelona i al Teatre del Cercle de Mataró. Tot això provocà que en aquell temps Brossa fos tingut com un autor essencialment teatral. Com ha escrit Enric Granell: «Es el teatro de Joan Brossa en mucha mayor medida que su poesía el origen del mundo de Dau al Set».²

Aquesta marcada teatralitat també es reflecteix en els poemaris brossians dels mateixos anys. Per exemple, l'esperit d'auca dels *Romancets del Dragolí* de 1948 es relaciona a la perfecció amb les peces de titelles del mateix període; alguns textos de *Proses de Carnaval* (1949) o, especialment, *Carnaval escampat o la invasió desfeta*, de 1950, són fàcilment representables³; i el llenguatge fotogràfic d'*Em va fer Joan Brossa* de 1950 apareix sempre emmarcat en autèntiques acotacions escèniques. També cal dir que l'any 1948 Brossa escriví

2 Enric Granell, «*Dau al Set*, una conjunción de volcanes desconocidos», dins del catàleg *Dau al Set en el setenta aniversario del primer número de la revista*. Madrid, Ibercaja, 2008, p. 71-79.

3 Com ho demostrà Carles Santos en l'espectacle *Brossalobrossotdebrossat* al Teatre Lliure l'any 2008.

dos guions de cinema, *Foc al càntir* i *Gart*, amb poques diferències amb les paral·leles obres de teatre.

Les peces aplegades en aquest volum podrien situar-se plenament en allò que avui anomenariem «poesia experimental», precisament pel grau elevat d'experimentació amb el llenguatge. Les frases dels diferents personatges es relacionen més per associacions visuals o auditives que no pas semàntiques. Les repeticions són constants i obsessives (vegeu, per exemple, *Una noia passa les vacances amb un comte que confon amb el comptable...*, en què la frase de cada personatge es repeteix onze vegades o *Els assistents en fila índia*). Els mots es fragmenten (com ara a *Ahmosis I*, *Amenofis IV*, *Tutenkhamon*, *Esquerdas*, *parracs*, *enderrocs...* o *La mare màscara*). De vegades, trobem simples enumeracions caòtiques que semblen recrear-se en la bellesa fonètica dels mots (com ara el parlament del pagès a *La barba de cordills* o *les olles a l'escut*: «Ui! Brocals, garrafes, plats, xicres, orinals de vidre, porrons, tasses velles, olles, llanternes, embuts de fer botifarres, gerres d'aigua asserenada...»). D'altres, fórmules narratives estereotipades (com el subtítol de *Nocturns encontres* o *Una noia passa les vacances*, *He deixat l'aixeta oberta...*) ens situen irònicament en un món de gènere negre en què lladres i assassins actuen com a titelles. Els jocs amb el llenguatge i la nul·la relació lògica entre les diferents intervencions, juntament amb tocs cerimonials o escenes de prestidigitació, ens aconduïxen cap a l'absurd, un tret que apropa aquestes obres al dadaisme. És clar que Brossa no fa servir el llenguatge com a eina de

comunicació, sinó com un vehicle poètic que pot obrir les portes de l'inconscient.

El devessall inconnex de mots xoca amb la síntesi extrema de l'acció que desenvolupa en obres com *Simple anècdota de novel·la*, i especialment en *Sord-mut*, l'exemple paradigmàtic del que es pot arribar a expressar amb una senzilla pujada i baixada de teló. Malgrat que en aquest estadi el poeta prescindeix del llenguatge verbal, al final del període, a *Missal de Caragat*, insistirà en el poder màgic i evocador dels mots, mitjançant la repetició de fórmules pròpies de les cerimònies religioses.

Dues obres inèdites completen aquest volum: *El pas* de 1946 i *Escenes d'equitació* de 1947. Les hi hem inclòs, tot seguint el criteri d'incorporar a la publicació de la poesia escènica de Brossa obres inèdites escrites a mà i després passades a màquina i, per tant, donades com a acabades. La primera té la virtut d'agrupar de manera sintètica en un espai molt breu alguns elements d'acció espectacle (es fa participar el públic), un llenguatge extret de la vida quotidiana («Afaiteu-vos amb fulles Gillette») i uns personatges anònims absurds (tot i que un té nom, els altres són anomenats «home» o «dona», com a la majoria d'obres de Brossa), que fan accions pròpies de novel·la de fulletó, però diuen imatges totalment poètiques (el cuiner, per exemple). La segona és semblant a d'altres en què es repeteix persistentment un mateix mot (en aquest cas, «cavall») i hi ha un assassinat inesperat.

Per acabar, caldria destacar la visualitat d'aquest tipus de teatre, una plasticitat equivalent a l'estètica

nocturna pròpia dels quadres dels pintors del grup Dau al set⁴. Algunes obres gairebé tindrien una transposició en quadres concrets, com ara *Suite Deliri. La mà* (1948) de Joan Ponç⁵ o un nocturn de 1949 d'aquest mateix pintor, en què apareixen personatges arrossegant-se per terra, tal i com les acotacions indiquen que han de fer els actors d'*El llop és símbol de crueltat...* És el món de les ombres, constantment present a *Fi de nocturn*, reelaboració de *Farsa entenenent que l'espectador ha de transportar-se al centre mateix de l'escena* de 1947. En un moment determinat de la peça el «Xicot» diu al públic: «Ara, sabeu?, a la tranquil·la escena anterior succeirà un quadre de desolació i de ruïna. Tan cert que no el voldria merèixer, em pesa terriblement haver-ho de dir». El desplegament de tons foscos salpebrats de pintura poètica d'aquesta peça pot resumir molt bé les propostes brossianes contingudes en el llibre que teniu a les mans: unes imatges que plantegen un teatre fet de visions impossibles, de moviments i d'un llenguatge poètic que porta les paraules cap a una altra realitat màgica:

HOME 1: Quan serà pintada una escena de fons sense fi?

DONA: No cal dir-ho. Jo també voldria imitar la rotació de l'horitzó tal com es veu de la finestra estant d'un tren en marxa.

4 És cosa sabuda que després cadascú seguí una trajectòria diferent i s'allunyaren força d'aquella estètica, fora del cas de Joan Ponç.

5 Vegeu les p. 90-91 de J. Brossa, *Carrer de Joan Ponç*. Barcelona, Edicions Poncianes, 2010.

HOMÈ 1: ¿Què hi fa que els llençols s'esquincin
pel pes d'un gerro?

Glòria Bordons
Barcelona, febrer de 2012

ÍNDIX

<i>El crim</i>	23
<i>El pas</i>	29
<i>La barba de cordills o les olles a l'escut</i>	35
<i>El capità</i>	45
<i>Nocturns encontres</i>	51
<i>La neu</i>	63
<i>Simple anècdota de novel·la</i>	67
<i>Una noia passa les vacances amb un comte que confon amb el comptable que, en realitat, pensava acompanyar en el seu viatge per la Costa Brava</i>	73
<i>El llop és símbol de la crueltat, el paó de l'enveja, el camell, etcètera</i>	81

<i>Escenes d'equitació</i>	85
<i>Sord-mut</i>	91
<i>Ahmosis I, Amenofis IV, Tutenkhamon</i>	95
<i>Esquerdes, parracs, enderrocs esberlant la figura</i>	103
<i>Fi de nocturn (Farsa entenent que l'espectador...)</i>	111
<i>La mare màscara</i>	123
<i>Les plomes encolades</i>	129
<i>Parafaragamus</i>	135
<i>Els assitents en fila índia</i>	141
<i>He deixat l'aixeta de l'aigüera oberta...</i>	147
<i>Missal de Caragat</i>	153

EL CRIM

PERSONATGES

LLADRE

HOME 1

CRIAT

DONA

HOME 2

CAMBRERA

POLICIA

Publicada a *Dau al Set*, novembre de 1948.

ACTE ÚNIC

PRIMERA ESCENA

Habitació blanquinosa. Al fons, a l'esquerra, finestra. És de nit. A la lateral dreta, porta practicable. Moblatge lleuger. L'HOMÉ 1, en pijama, fa gimnàstica d'esquena al públic.

LLADRE, per la porta. *Avança algunes passes, cautelós, pistola en mà. S'atura i mira cap a la porta. A mitja veu, a algú de fora: Ajaçat no, però lleuger de roba.*

HOMÉ 1, *immòbil, afectant tranquil·litat: El revòlver està descarregat. El vaig trobar al jardí.*

LLADRE: *Allà una finestra que dóna al jardí. (Després de mirar novament cap a la porta i somriure.) ¿Et procures a l'hivern flors naturals?*

HOMÉ 1: *A més de finestra és mirall...*

LLADRE, *dispara. L'HOME 1 cau mort. Se li apropa tot guardant-se l'arma. Burleta:* Amb una branca tan meravellosa a la boca, aprofitaré totes les ocasions, encara que només sigui per a saludar-te amb el barret. (*Cridant en direcció a la porta.*) ¿Vols ajudar-me a portar la velleta? (*Entra el CRIAT, corpulent, amb lliurea, i es carrega el cadàver a coll. Ajudant-lo.*) Amunt! Ara! Ben poca cosa més que un tronc d'arbre buit per dins.

CRAT, *sortint:* Gran gener de la seva vida...

LLADRE, *tot girant els mobles:* No he vist mai des del bressol una herència legítima. (*Pensant, immòbil, on ha caigut l'home.*) Recorda: una forta estrebada i l'arma li va fugir de les mans. (*Frega el peu a terra a poc a poc.*) La millor manera d'esborrar les taques de l'estora. (*Al llindar de la porta.*) Comença a ploure... (*S'alça el coll de l'americana i se'n torna de pressa.*)

ESCENA SEGONA

Sala rica. L'HOME 2 i la DONA asseguts còmodament en butaques entapissades. La CAMBRERA avança pel fons. De sobte tot a les fosques. Pausa. Es tornen a encendre els llums; un POLICIA ha fet funcionar l'inter-

*ruptor situat a l'esquerra, prop de bastidors.
L'HOME 2 i la DONA han desaparegut.*

CAMBRERA, *s'ajup rera un sofà. S'alça i branda un
espantaocells: Veig que són mànecs d'escombra
vestits.*

TELÓ

Juliol de 1945

EL PAS

PEÇA EN UN ACTE
PER A REPRESENTAR EN UN SALÓ

PERSONATGES

HOME

DONA

UN HOME

CUINER

ROGELI

MASCAROT 1

MASCAROT 2

Peça inèdita. Transcripció del document
mecnografiat *El pas*, 1946. Fons Joan Brossa,
ms. 07874. 4f.; Fundació Joan Brossa, Barcelona.

ACTE ÚNIC

Al fons taula amb un servei de begudes. Al mig l'HOME i la DONA asseguts davant una tauleta amb tovalles. Ella a l'esquerra. Ambdós vestits impecablement, però amb senzillesa.

DONA: Tapant muralles, passar per damunt la claror.

UN HOME, *la cara ensabonada. Només atansa el cap per la dreta. Al públic: Afaiteu-vos amb fulles Gillette. (Desapareix.)*

HOME: I jo gaudint de privilegis estendré la xarxa.

DONA: Això és fals. *(Li assenyala els peus, movent el cap.)* El llaç de les sabates...

L'HOME se'n va per la dreta, confús, tot cordant-se les sabates.

CUINER, *amb una forquilla de fusta. Per l'esquerra:* Sóc donat a esborrar tot vestigi. (*Parlant amb ell mateix.*) Un pagès amb barretina segueix el teu acte enèrgic. Pluja de tempesta desvetlla les fustes del teu plany.

ROGELI, tot de negre, amb un paraigua obert, entra per la dreta. El CUINER es fa a una banda, a l'esquerra.

DONA, *alçant-se:* Rogeli! (*S'abracen.*) Vivim novament en nosaltres mateixos.

ROGELI, *ardit:* Als balcons! Als navilis! A les dones!

Fugen, agafats, pel fons.

CUINER, *avançant a primer terme:* No sé gran cosa del procés que ells anomenen progrés. La dificultat es constata en una estreta relació. Els astres matutins esdevenen astres vespertins, i els astres vespertins esdevenen astres matutins. (*Llença la forquilla.*) Tot s'esfuma en unes roses blanques.

Trepitja la forquilla. Se senten dos trets.

HOME, *per l'esquerra, revòlver en mà:* Entre les de la cua...

CUINER, *treu un revòlver i mata l'HOME:* Així afrontaré el sol de la nit.

Surt per la dreta.

HOME, *alçant el cap, des de terra*: La blancor lunar.

Immòbil. Entren els MASCAROT 1 i 2 per la dreta i l'esquerra, respectivament. El SEGON omple les copes de la taula del fons.

MASCAROT 1, *tragina el mort*: Jo provocaré les primeres rialles. (*Al SEGON, des de la meitat del camí vers l'esquerra.*) No vessis més beguda.

Surt, carregat.

UN HOME, *com abans*: Afaiteu-vos amb fulles Gillette. (*Pausa.*) No goso dir-ho.

Si la peça ha acabat
d'un mode satisfactori,
ens negaràs, auditori,
un repicó de bon grat?

Desapareix. El MASCAROT 2 reparteix copes entre el públic. S'hi afegeixen tots els actors.

21 de gener de 1946

LA BARBA DE CORDILLS O LES OLLES A L'ESCUT

COMÈDIA EN UN ACTE PER A MARIONETES

PERSONATGES

GOS

GNOM

CARBONER

NOIA

PAGÈS

BUFÓ

CRAT

ARBRE

TAÜT

VEUS

ACTE ÚNIC

Al fons, l'ARBRE, immòbil. A primer terme, en una banda, el Gos; a l'altra, cap per avall, al sostre, el GNOM.

Gos: Anem a prendre un bany.

GNOM: Ah, quants presagis de casament no són buscats a les flors? Em sembla que suprimiré amb les ungles el naixement de les fulles.

Gos: Si per cas, us faré unes bones sabatilles amb la goma de la bossa. No podeu pas pujar descalç per aquelles pedres.

GNOM: És clar que no.

Gos: Tot seguit us caurien les llàgrimes.

GNOM: No m'hi avinc ni de lluny.

Gos: Us ofereixen ombres millors que les dels arbres?

GNOM: Jo ja tinc resolt aquest problema de la felicitat.

Gos: El fruit que rebo és el dels meus esforços.

GNOM: Em sembla que es gira vent.

Gos: Ah, sí? Doncs així viatjaré embolicat amb els seus remolins. *(S'enlaira i desapareix pels dalts. El GNOM se'n va per la seva banda.)*

UNA VEU: M'anava a perdre pel bosc.

UNA ALTRA: Ja no n'hi ha, de grans festes.

UNA VEU: Desarrela els rosers. Els pans no es tornen roses.

UNA ALTRA: A la fusta ardent, comença de llançar-hi la sabata plena de monedes.

UNA VEU: M'he oblidat de tot; un ventilador acompanya la conversa.

UNA ALTRA: El sol és un cercle perfecte, amb ulls, nas i boca, voltat de raigs.

UNA VEU: Observa la meva esquena mentre vola un ocell.

UNA ALTRA: Tot el que tiris a l'aigua, un cocodril ho agafarà amb les dents.

CARBONER, *brut i amb un cabàs al cap. Per l'escotilló:*
Els llamps esqueixen l'espai! Els trons rodolen part
damunt! El vent recargola ràfegues! Pedra seca
sense aigua rebot contra els vidres! Rrrr! (*S'enfonsa.*)

UNA VEU: Cendrers, fanals i tinters. Apa, recull les
pistoles dels guerrers. El bosc comença prop de casa.

UNA ALTRA: Jo no em vull menjar aquest globus.

UNA VEU: Calla, neci!

UNA ALTRA: Mira, noi.

UNA VEU: Sí; a la meva vara, ja li surt la tija.

NOIA, *per la dreta seguida d'un vell, vestit de pagès:*
Ai, ai, ai! Quin trastorn!

PAGÈS: Res; un cop de mocador damunt una cadira.

NOIA: Quina destrossa han fet al meloner!

PAGÈS: Noia, dóna'm l'escombra que hi ha darrera
la porta. (*La NOIA se'n torna. Pausa.*)

PAGÈS, *escolta:* M'ha semblat de sentir el cruixit d'un
moble...

NOIA, *reapareix:* Saps?, hi he posat dos matalassos.

PAGÈS: Mira, el sol ja baixa a la posta. (*Surt per l'esquerra.*)

NOIA, pausa: Progressem. Ja em diu de tu. Es disfressa i, quan vol, sap fer una veu que gairebé fa por.

GNOM, de l'esquerra estant: És aquest el teu rellotge?

NOIA: Oh, sí senyor!

GNOM: D'acord! (*Li dona un rellotge.*)

NOIA: Gràcies!

El GNOM se'n torna i la NOIA surt per la dreta.

PAGÈS, reapareix: Un vagabund m'ha presentat de lluny el seu barret. Ja tinc bona raó de dir-ho. No sé pas per què m'haig de refredar. Si de cas pregunta, no seré capaç de callar... (*A part, tot veient entrar la NOIA per l'esquerra.*) Ah! Ja és aquí. En confiança us diré que no s'oblida mai de cap petit detall. Me'n vaig a dins. Ja veurem què passa. (*Surt per la dreta. Toquen hores.*)

NOIA: Ah! He hagut d'encendre la cuina, esteranyinar tota la casa, pujar l'estufa a les golfes, portar el piano a ca l'afinador i repartir tretze pomes a catorze nois. Uf! Em penja de les cuixes un gresol encès. Ai de mi! Així és com a ell li escau. No ve mai a les hores de menjar ni mastega bé el que li dono. (*Se'n va per la dreta.*)

Bufó, *per l'esquerra. És jove:* Ah, tupins, gibrelles i plats! Ningú no espera posar la mà al foc sense cremar-se. Mireu els nusos dels meus cabells. Qui no té els seus amors? Aquestes pedres d'aquí al voltant deuen estar saturades d'electricitat. (*Anant-se'n per la dreta.*) Me'n vaig a buscar un ànec perdut damunt els fanals.

PAGÈS, *pausa. Reapareix:* Violeta de grans fulles! No m'ho explico pas. Però, com pot ser, si ella em va dir que és a mi que estimava? M'esperaré i escoltaré amb els ulls. (*Es retira de puntetes en una banda. Sona una caixa de música. Per l'esquerra ve un CRIAT, deixa un vetllador amb tot de caps iguals que els dels personatges de l'obra i se'n torna. El PAGÈS s'apropa al vetllador, es treu el seu cap i s'emprova tots els altres. De sobte reapareixen la NOIA i el BUFÓ. El PAGÈS es retira precipitadament darrera un arbre amb el cap de la NOIA posat, que és el que s'emprovava en aquest moment.*)

Bufó: Quan t'aixeco el vestit, per una escletxa passes a l'armari. (*Intenta d'abraçar-la.*) Vine, vine!

Noia, *defugint-lo:* Jo... voldria parlar de l'home i dels ulls de l'home.

Bufó: Me n'encarrego jo.

Noia: Quin remolí de fum negre!

Bufó: La xemeneia encara és al seu lloc.

Noia, el defuig: Ui! No dormiré pas fins que el foc s'apagarà.

Bufó: Aquest nuvi ve per tu.

Noia: Doncs no m'hi casaré!

Pagès, interrompent-los: Ah! A mi què se me'n dóna tot el que passa! Encara no som a l'acabament de la vida. (A la Noia.) Tu neteja la botzina amb trípoli. (Al Bufó.) Tu pentina la perruca d'estopa.

Noia: Oh, sí!

Bufó: Oh, sí! Que jo sàpiga, encara no ha plogut mai, que no hagi parat.

Pagès, al públic: Senyores i senyors: en vista de la llargària de l'espectacle, anem a dividir-lo en dues parts, perquè vosaltres i nosaltres puguem reposar uns moments.

Bufó, per darrera escomet a bastonades el Pagès, que aviat es desploma: Té! Calla! Té! Té! Apa! (S'agafen per la mà amb la Noia i es disposen a fugir.) Anem! Madurem-nos al sol!

Noia: Ja ho havia comprès pel moviment dels teus llavis.

Bufó: Una carta enganyadora et va obrir una finestra al pit.

Noia: I tu ratlles la unió de les pedres assegut rares vegades. (*Al PAGÈS.*) Trobaràs damunt la taula una safata amb les claus. (*Fuig per l'esquerra amb el Bufó.*)

PAGÈS, pausa. S'aixeca mig estabornit. A poc a poc: Ui! Brocals, garrafes, plats, xicres, orinals de vidre, porrons, tasses velles, olles, llanternes, embuts de fer botifarres, gerres d'aigua asserenada, culleres, llosses, pipes, metxes, gibrelles, cabassos de carbó, gots, ampolles, pasteres, sedassos, tupins, cubells, escombres, roba de vestir, trompes, clarins, serpents, flabiols, vidres trencats, bescuits, peres, confitats, fonolls marins, botifarres, regadores, pales, asts, graelles, taps d'ampolla, cendra del foc, tasses, copes, gerros, guitarres, bandúrries, llonganisses, formatges, olives, sardines, raves... tot, tot ho deixo als coixos.

ARBRE, mou les branques: No tinguis por. Jo et ventaré amb el barret.

PAGÈS, tot tentinejant i estirant-se al peu de l'ARBRE: Ben baix, ben baix, a poc a poc però amb energia. (*Pausa. El PAGÈS es va aixecant enlaire fins a mig escenari.*)

TAÜT, amb cames i braços i amb barret de copa. Per la dreta: Hi ha alguna cosa estranya en aquest

astròleg. Qui em podria assegurar que dos i dos fan veritablement quatre? (*L'operador retira amb les mans el PAGÈS i l'ARBRE.*) La casa m'ha florit! La casa m'ha florit! Ei, ei, màscara! (*Al públic.*) Ull viu, espectadors: dames i cavallers, xicalla i soldats!

TELÓ

18 de febrer de 1947

EL CAPITÀ

PEÇA EN UN ACTE

PERSONATGES

HOME

AMÈLIA

MARE

SENYOR

SENYOR

VELL

CAMBRERA

Publicada a *Inquietud*, de Vic, març de 1958.

ACTE ÚNIC

Sala en una casa modesta. Portes laterals. Moblatge decorós. A segon terme, en una banda, la MARE, de dol, asseguda i entristada; a l'altra, dos SENYORS, impecables, asseguts còmodament, fumant el respectiu cigar. Un VELL —patilles grises, aspecte cordial, de «smoking»— busca afanyosament alguna cosa per tots els indrets de la sala. A primer terme, l'HOME i AMÈLIA. Ambdós, adolescents.

HOME: Amèlia...

AMÈLIA: Afaitat, ben pentinat. El vestit sense taques. L'americana cordada. El barret centrat.

HOME: Les tombes mantenen el terror.

AMÈLIA: Pujaré a la muralla i hi faré enarborar al damunt una bandera que s'estengui des del meu pare fins al meu avi.

HOME: Si toques amb les mans el cel, volaràs.

AMÈLIA: La terra, en el cel de Mart, es presenta com una dèbil estrella.

VELL, *aixecant triomfalment un rellotge amb cadena:* No podem riure i bufar alhora. L'havia deixat dins un ram de flors. *(Se'n va per l'esquerra.)*

AMÈLIA: Estrenaré unes faldilles; *(mirant-se mans i braços)* ho sentiu, formigues? *(La mirada fixa.)* Una densa faixa acompanya les columnes. A la meva esquena s'aixequen els penyals. *(L'HOME avança a poc a poc cap a la porta de la dreta i l'obre bruscament. La CAMBRERA escoltava.)*

CAMBRERA, *confosa:* He tret la clau del pany i ...

HOME: És curiós com necessites unes altres orelles.

AMÈLIA: Estan tancades les portes de la casa? *(Se'n va per la dreta.)*

HOME, *parlant amb ell mateix:* ¿És la meva pròpia imatge la que veig en el mirall? *(Se'n va per la dreta.)*

CAMBRERA: La flor és preciosa. *(Cull una flor, s'apropa à la bateria i es dirigeix al públic.)* Amèlia s'enamora d'un capità d'aviació que, desgraciadament per a ella, guarda fidelitat a la seva muller. Per posar en ridícul Amèlia, el capità fingeix cedir a la seva

pretensió i li dóna cita. Amèlia fa confiança del seu èxit a una amiga, que no és altra que la muller del capità, la qual, alarmada —ja que ignora l'estratagem—, irromp a casa seva al moment que Amèlia s'acaba de presentar. El capità vol excusar-se i diu que menteix, però Amèlia se li apropa tremolosa i, després d'anomenar-lo pel nom, cau morta als seus peus. (*Se'n torna. Pausa. Se sent un timbre repetides vegades.*)

UN SENYOR: ¿Posen ungles metàl·liques damunt els dits enguantats?

L'ALTRE, a la MARE: El timbre elèctric ha sonat dues vegades en un interval.

MARE, s'aixeca a poc a poc: Potser és la meva filla que s'aixeca. Li vaig a donar el bon dia. (*Se'n va per l'esquerra.*)

UN SENYOR, tranquil: Les xifres són agrupades de mil maneres diferents. (*L'altre SENYOR llança glopades de fum.*) Vaig comprar, per tres-centes seixanta pessetes, una obligació que dóna trenta pessetes d'interès anual. Després de cinc anys, ha estat reembossada en set-centes pessetes.

L'ALTRE: Digueu: a quant vàreu col·locar els diners?

TELÓ

Març de 1947

NOCTURNS ENCONTRES

o un milionari està molt mal; una neboda seva, única hereva, presa d'un desengany amorós, el cura amb sol·licitud; els parents del moribund fan tot el possible per desheretar-la i no dubten de recórrer al crim.

COMÈDIA EN UN ACTE

PERSONATGES

DONA

VELLA

CAMBRERA

HOME 1

HOME 2

HOME 3

ARLEQUÍ

UNA VEU

Aquesta obra va ser estrenada al Teatre Olimpo,
de Barcelona, el 2 de juny de 1951,
sota la direcció de Josep Centelles.

Primera edició: *Dau al Set*, gener de 1952.

ACTE ÚNIC

Sala curta. A la dreta, un balanci; a l'esquerra, una cadira amb un abric negre plegat. En escena, la DONA, l'HOME 1 i l'HOME 2.

HOME 1: Hem perdut moltes barbes i molts bigotis.

DONA: Ahir em vaig llevar a punta de dia.

HOME 2: Davant nostre es va asseure a la seva cadira.

HOME 1: Vas posar una cullera damunt la flama.

DONA: Sí, vas entrar portant una llanterna petita.

HOME 2: Les teves sabates són de coure.

HOME 1: Al capdavant dels teus braços, s'hi subjecten ganxos, pinces i tisores.

DONA: El teu cos també és un tub d'acer.

HOME 2: I el teu, secretament untat amb sutge.

DONA: El meu, com una ampolla a la punta d'un cable.

HOME 3, *és de més edat. Per l'esquerra: Així, digueu que el cos humà és com un automòbil. (S'asseu al balancí i trenca el son tot fent becaines.)*

HOME 1, *a la DONA:* Disposa a terra un llit de carbó vegetal.

HOME 2: Els corbs lladren com mastins vigorosos.

DONA: Bah! *(Surt per l'esquerra.)*

HOME 1: No has vist? S'ha estret la perruca en silenci.

Se'n van tots dos per la dreta. Pausa.

HOME 3, *de sobte se sent un pessigolleig al coll, al nas i als llavis. Un moviment instintiu l'aparta d'una mosca que torna obstinadament. S'irrita i es pega alguns cops a la cara. Malhumorat s'aixeca i renuncia a dormir: Uf! Aquesta última és una mosca de vol molt ràpid.*

DONA, *per l'esquerra:* Això és senyal de pluja.

HOME 3: Sí.

DONA: Quan la quitxalla seran vells fotografiaran tot descomponent-ne els moviments el vol dels insectes.

HOME 3, *acostant-se-li, insinuant*: I... quan podran ser ofertes unes flors?

DONA, *el defuig*: He vist sortir una moscota grisa de la closca d'un cargol mort.

HOME 3, *assenyala a terra*: Mira: els llimacs i les erugues són morts, menjats per les larves dels escarabats.

DONA, *també mirant a terra*: Hi ha un coleòpter verd entre els insectes.

HOME 3: I els mol·luscos.

DONA, *es redreça*: Un insecte de grans ales vola a la tarda.

HOME 3: Que potser acabes d'inventar un animal?

DONA: Bah! Si m'agafava als arbres, t'asseguro que els ocells em prendrien per una branca més.

HOME 3: Doncs jo, si respiro fort, aconseguixo d'inflar-me prou per a aixecar-me enlaire.

VELLA, *per la dreta*: El llamp és una serp voladora.

HOME 3: El plaer de les voltes de campana no és pas degut a l'atzar.

DONA: Resulta difícil de collir les fruites més enlairades d'un arbre.

VELLA: Jo tinc por del llamp i els seus efectes. T'asseguro que una rosa posada en un got m'acompanya silenciosament.

HOME 3: Sí, però l'oceà s'emporta la palma de la grandesa!

Se'n va per la dreta seguit de la VELLA. Entra l'HOME 1 pel mateix cantó.

HOME 1: Ets obrera d'una fàbrica de draps.

DONA: Hauràs de deixar el bastó.

HOME 2, per l'esquerra: No en porto pas.

DONA, a l'HOME 1: I no saps què fer més?

HOME 2, a la DONA: Qui era aquell home vestit amb levita?

HOME 1: Un doctor acròbata.

HOME 3, avança per la dreta; de sobte torna damunt les seves passes: Res... em recordo d'un quadre que he fet caure. (*Surt.*)

DONA: Doncs bé: què passa?

VELLA, *per l'esquerra*: Ho he vist ben bé a la claror dels llampecs.

HOME 1, *a la VELLA*: ¿Ja heu encarregat el matalàs de ploma?

VELLA: Els anells, els rellotges, els claus, els cucs dels gossos o l'anella d'una pilastra qualsevol poden ser la causa de la caiguda d'un llamp.

UNA VEU: Sóc a baix, a la cambra dels mals endreços!

DONA: Tres persones ja semblen una multitud.

HOME 2: El vent treballa la seda per repartir les aigües.

DONA: Criaré en estat salvatge uns quants llegums.

Surt per la dreta. Pausa.

HOME 1, *a poc a poc i com fixant els ulls en cada cosa*: Una taula. Les cadires. Les bigues del sostre amb els claus clavats...

VELLA, *se li acostava*: Saps? Tinc uns gats domesticats i els faig ballar.

HOME 2: A mi, en canvi, se m'osca la fulla del ganivet quan salto per rostolls i roques.

VELLA, *a l'HOME 1*: Et pot caure una cabra al damunt.

HOME 1: Cobrim el sostre amb joncs. (*Surt per la dreta.*)

HOME 2: A vegades també fallen les llegendes.

Surt per la dreta. Arriba la DONA pel mateix cantó.

VELLA: Prou, prou...

DONA: Anava a topar de pit contra unes remolatxes gegantines.

VELLA: Si feia força sol et podria retallar damunt una paret emblanquinada.

DONA: Voleu venir al cafè?

VELLA: Jo?

DONA: Paguen la beguda els homes.

VELLA: No. L'aire és engolit per la fosca. Tanca els bous.

DONA: Bah! Enfarinem-nos, enfarinem-nos la cara fins a aconseguir que la fesomia no ens reflecteixi cap emoció.

L'HOME 1, l'HOME 2 i ARLEQUÍ entren per l'esquerra.

ARLEQUÍ: Bona nit a tothom! *(Es retira en una banda.)*

VELLA, aixecant els ulls: Doneu-me paciència.

ARLEQUÍ: Però... i l'amistat?

HOME 2: Fumem; valdrà més. *(Encén una cigarreta.)*

HOME 1: Noia, vés-te'n a la cuina.

DONA, per a **ARLEQUÍ:** Digues: qui és aquest amb cua?

ARLEQUÍ desapareix per l'escotilló. La VELLA i l'HOME 1 se'n van per la dreta.

HOME 3, per l'esquerra: Quant de petroli que gastem!

DONA: Si em vols donar un altre nom, dóna'm el de gall.

HOME 3: El pou ja ha estat obert.

HOME 2: Sí; la serp és a dins.

DONA, a l'**HOME 2:** Tu tingues cura de les eines del jardí.

HOME 2, surt per l'esquerra.

HOME 3: La mosca amb plomes d'ocell, la solen pescar encesa.

DONA: No hi ha decoracions damunt or fi brunyit.

HOME 3: De peus delicats, ja no n' existeixen.

CAMBRERA, *per la dreta:* Hi ha un senyor amb un barret de tres puntes sota el braç.

HOME 3, *agafa pel braç la DONA, que fa acció de sortir:* No et deixaré marxar sense fer-me cap promesa.

DONA, *desfent-se'n:* Les barques dels pescadors són plenes de gent. A reveure! *(Surt per la dreta.)*

HOME 3: Bah! Tant se me'n dóna. Vaig a robar una arpa. *(Surt per l'esquerra.)*

DONA, *reapareix:* El jersei vermell. *(Agafa l'abric de la cadira i se'n torna.)*

CAMBRERA, *dóna una mirada al seu voltant:* No hi són. Ara farà festa. Tancaré per fora amb rajoles i enrunalls. Visca! El fill del rei busca muller. *(Surt per l'esquerra tot traient-se la còfia.)*

DONA, *després d'una pausa entra per l'esquerra, fons, i resta immòbil, de perfil, al mig de l'escena.*

HOME 3, *per la dreta, seguit de la VELLA, que roman prop de bastidors tot vigilant cap a fora l'escena; s'acosta a la DONA per darrera i la sorprèn, amable:* Que potser se us ha extraviat un pètal?

DONA, *tombant-se-li de cara:* Si fa no fa, sí senyor.

HOME 3, *brusc*: Digues: ¿ja has trobat el teu cor a l'últim?

DONA: Atansa't a la finestra per contemplar la neu.

HOME 3: Qui era aquell home, o dona, disfressat de cotxer? (*Apunyala la DONA, que cau en rodó, però que, en veure travessar de dreta a esquerra la CAMBRERA, s'aixeca i resta en la mateixa posició inicial.*)

CAMBRERA, *tot donant ordres a algú situat a fora, al seu davant*: Au, et vinc a trobar a soles. Neteja bé les petxines, fes-te-les obrir, separa'n les closques.

HOME 3: Apa, tornem-hi. (*Branda el punyal enlaire.*) Qui era aquell home, o dona, disfressat de cotxer?

DONA, *ràpida*: Era el metge, l'advocat, el professor i el jutge.

HOME 3, *pensarós tot abaixant el braç*: Tot és feina si ens cal.

VELLA: El camí d'aquesta banda és tancat.

DONA, *a l'HOME 3*: El pèndol fa: jo i tu, tu i jo...

VELLA: Se sent com una mena de renill llunyà.

HOME 3: Agafaré una corda i lligaré un braçat de fulles. (*Resta indecís.*) No sé, em cridava tant l'atenció

aquell barret de copa de vellut negre en forma de piràmide...

VELLA: Sembla que tot estigui llest, i no és pas així.

DONA, *se sent un tret:* Sents? Ha sonat un tret de revòlver dintre casa.

VELLA: Tinc un ocell cantador; el portaré amb la gàbia i el dissimularé darrera unes fulles. (*Surt per la dreta.*)

DONA: «Entra», diu una veu des de dins. El mocador marcat amb una J, de qui és?

HOME 3, *pensarós, parlant amb ell mateix:* Qui era aquell home disfressat amb uniforme de cotxer? (*Se'n va a poc a poc per la dreta. Pausa.*)

DONA, *es fica una mà a la butxaca:* Mentre parlava ha fet lliscar hàbilment a la butxaca un tros de filferro.

C O R T I N A

Abril de 1947

LA NEU

ACTOR 1, *dóna un martell a un dels espectadors i li prega que, tot sostenint-lo amb la mà dreta, fixi la vista en una carta que posa boca per avall damunt la taula. Al cap de pocs moments retira la carta, li pren el martell i li dóna a guardar un paquet fet amb paper de diari.*

ACTOR 2, *apaga els llums. L'habitació resta a les fosques.*

ACTOR 1: *Vull un ganivet d'argent per a la fruita.*

ACTOR 2: *Transformat en gall em menjaria els grans de les magranes.*

ACTOR 1: *Prepararé una tassa grossa on posaré la neu.*

ACTOR 2: *L'habitació a les fosques.*

Encén el llum. A un senyal dels actors l'espectador obre el paquet. Conté un cartó del joc de l'oca.

14-VIII-47

SIMPLE ANÈCDOTA DE NOVEL·LA

PERSONATGES

DONA

MAJORDOMA

HOME 1

HOME 2

HOME 3

HOME 4

CRIAT

ACTE ÚNIC

Habitació blanca.

HOME 1, *assegut cap a l'esquerra*: Un globus alat és el símbol de la carrera del sol a l'espai.

MAJORDOMA, *per la dreta*: Señor: hay un gavilán con cabeza humana. (*Se'n torna.*)

HOME 2, *per la dreta tot traient-se una barba*: Bona nit!

HOME 1, *s'aixeca*: El parament de les papallones és meravellós. Tots els colors casen i harmonitzen. (*Surt per la dreta.*)

HOME 2, *s'asseu a la cadira i s'adorm*. Pausa.

HOME 3, *és idèntic a l'HOME 2*. *Entra per l'esquerra i, immòbil, de darrera la cadira estant projecta a la paret l'ombra de les mans, que enllaça i desenllaça capriciosament tot evitant d'imitar cap figura*

d'home o animal: Un globus de vidre cobert amb una cucurutxa negra... Aparell invisible per a aixecar un infant amb un cabell... Una piràmide per a escamotejar rellotges... Una ampolla amb cintes de colors... Un anell i una bandera... *(Retira les mans.)* Tot seguit improvisaré un harmòniom amb simples copes de cristall. *(Se'n torna. Pausa.)*

HOME 2, *es desperta i s'aixeca tot desemperesint-se:* Amunt!... Ah! L'home que dorm està en un estat d'ànim semblant a quan, despert, fixa el pensament en els astres. *(Se senten veus.)* M'estimo més no despertar sospites. *(Se'n torna.)*

DONA, *per l'esquerra seguida de l'HOME 4:* Et dic que t'animis.

HOME 4: Jo, per què?

DONA: Perquè no t'has d'atrevir a deixar que m'emporti un foc encès i que el meu llit sigui una gerra.

HOME 4: No ets feliç?

DONA: Perduda dins una estàtua.

HOME 4: Naturalment.

DONA: I per què no?

HOME 4: Pensa que tinc tots els motius per a fer-te tallar el cap.

DONA: Doncs, així, de què serveix el cap?

HOME 4: És com una trompeta al clatell d'un violinista.

DONA: Vaig a buscar romanins per al foc. (*Surt per la dreta.*)

HOME 4: I no deixis cap llum encès a l'habitació. (*Se'n torna.*)

HOME 1, *per la dreta, porta una taula amb un cobertor vermell fins a terra i la deixa al mig de l'escena.*

CRIAT, *armilla amb ratlles. Per l'esquerra i seguint amb els ulls alguna cosa que corre per terra: Maleït siga! Això és una aranya. L'haig de matar amb el peu.*

HOME 1, *es mira en un mirall de mà que ha agafat de la taula: Tinc la satisfacció d'afaitar-me cada dia.*

CRIAT, *s'ha quedat immòbil. A part: Bah! Aquest sempre diu «codíac» en lloc de «zodíac». (Se'n torna.)*

HOME 1, *tomba el mirall cap al públic. Al mig hi ha una carta de joc enganxada.*

TELÓ

Agost de 1947

**UNA NOIA PASSA LES VACANCES
AMB UN COMTE QUE CONFON
AMB EL COMPTABLE QUE,
EN REALITAT, PENSAVA
ACOMPANYAR EN EL SEU VIATGE
PER LA COSTA BRAVA**

OBRA EN UN ACTE

PERSONATGES

HOME 1

HOME 2

HOME 3

CRIADA

HOME

DONA

ACTE ÚNIC

Sala curta. En alçar-se el teló hi ha en escena els HOMES 1, 2 i 3.

HOME 1: La set de les plantes plana a la boca en separar la cullera dels llavis.

HOME 2: Un paraigua amb mànec d'alzina, però els pardals devoren els cucs i els escarabats.

HOME 3: Heus aquí a l'hivern un mort a cavall. Ho conec amb aquests núvols.

HOME 1: La nit ve i talla el desig en arribar a les mans.

HOME 2: Un paraigua amb mànec d'alzina, però els pardals devoren els cucs i els escarabats.

HOME 3: La set de les plantes plana a la boca en separar la cullera dels llavis.

HOME 2: Heus aquí a l'hivern un mort a cavall. Ho conec amb aquests núvols.

HOME 1: La nit ve i talla el desig en arribar a les mans.

HOME 3: Un paraigua amb mànec d'alzina, però els pardals devoren els cucs i els escarabats.

HOME 1: La set de les plantes plana a la boca en separar la cullera dels llavis.

HOME 2: Heus aquí a l'hivern un mort a cavall. Ho conec amb aquests núvols.

HOME 3: La nit ve i talla el desig en arribar a les mans.

HOME 1: La set de les plantes plana a la boca en separar la cullera dels llavis.

HOME 2: Un paraigua amb mànec d'alzina, però els pardals devoren els cucs i els escarabats.

HOME 3: La nit ve i talla el desig en arribar a les mans.

HOME 1: Heus aquí a l'hivern un mort a cavall. Ho conec amb aquests núvols.

HOME 3: La set de les plantes plana a la boca en separar la cullera dels llavis.

HOME 1: Heus aquí a l'hivern un mort a cavall. Ho conec amb aquests núvols.

HOME 2: El paraigua amb mànec d'alzina, però els pardals devoren els cucs i els escarabats.

HOMÉ 3: La nit ve i talla el desig en arribar a les mans.

HOMÉ 1: Heus aquí a l'hivern un mort a cavall. Ho conec amb aquests núvols.

HOMÉ 2: Un paraigua amb mànec d'alzina, però els pardals devoren els cucs i els escarabats.

HOMÉ 1: Heus aquí a l'hivern un mort a cavall. Ho conec amb aquests núvols.

HOMÉ 3: La set de les plantes plana a la boca en separar la cullera dels llavis.

HOMÉ 2: Un paraigua amb mànec d'alzina, però els pardals devoren els cucs i els escarabats.

HOMÉ 1: Heus aquí a l'hivern un mort a cavall. Ho conec amb aquests núvols.

HOMÉ 2: La nit ve i talla el desig en arribar a les mans.

HOMÉ 1: Heus aquí a l'hivern un mort a cavall. Ho conec amb aquests núvols.

HOMÉ 3: El paraigua amb mànec d'alzina, però els pardals devoren els cucs i els escarabats.

HOMÉ 1: Heus aquí a l'hivern un mort a cavall. Ho conec amb aquests núvols.

HOME 2: La set de les plantes plana a la boca en separar la cullera dels llavis.

HOME 3: Un paraigua amb mànec d'alzina, però els pardals devoren els cucs i els ocells.

HOME 2: La set de les plantes plana a la boca en separar la cullera dels llavis.

HOME 3: La nit ve i talla el desig en arribar a les mans.

HOME 1: Heus aquí a l'hivern un mort a cavall. Ho conec amb aquests núvols.

HOME 3: El paraigua amb mànec d'alzina, però els pardals devoren els cucs i els escarabats.

HOME 1: Heus aquí a l'hivern un mort a cavall. Ho conec amb aquests núvols.

HOME 2: La set de les plantes plana a la boca en separar la cullera dels llavis.

HOME 3: Un paraigua amb mànec d'alzina, però els pardals devoren els cucs i els ocells.

HOME 2: La set de les plantes plana a la boca en separar la cullera dels llavis.

HOME 3: La nit ve i talla el desig en arribar a les mans.

HOME, tot agafant-los amicalment pel braç i anant-se'n per la dreta: Un fanal d'oli proveït d'una xemeneia per a la sortida del fum, un xassís allargat com a suport d'un seguit d'imatges pintades damunt plaques de vidre, i un tub amb lents apropiades constitueixen la llanterna màgica.

L'HOME 1 duu lligada al turmell dret una cinta llarga que travessa l'escena i es perd darrera els bastidors de l'esquerra. En haver sortit, la cinta continua passant durant uns minuts. Finalment un guant lligat al capdavant de la cinta resta al mig de l'escena. Entra la CRIADA per la dreta. Escombra l'escena i se'n torna. Arriben per l'esquerra l'HOME i la DONA. Ella duu un sol guant posat.

HOME: Ja és gairebé de nit a tota la casa. A les fustes. Als mobles. A les portes.

DONA: Quina papallona tan bonica se t'ha posat a l'esquena!

HOME: Que potser et mous amb un manubri? Hi ha un canvi d'escena a la vista.

DONA: Atenció, senyores i senyors!

TELÓ

13-X-47

**EL LLOP ÉS SÍMBOL DE LA
CRUELITAT, EL PAÓ DE L'ENVEJA,
EL CAMELL, ETCÈTERA**

PEÇA EN UN ACTE

PERSONATGES

HOME 1

HOME 2

DONA

MUNICIPAL, de gran gala

Tots s'arrosseguen per terra.

ACTE ÚNIC

Sala curta; la decoració, de paper, vella i en mal estat. En aixecar-se el teló hi ha en escena l'HOME 1 i l'HOME 2 estirats a terra.

HOME 1: On amagar el cos d'un decapitat?

HOME 2: En un mirall que reflecteixi les parets del davant. On vas?

HOME 1, *sortint arrossegant-se per la dreta:* A llegir el «Llibre dels prodigis».

DONA, *arrossegant-se per l'esquerra:* He sofert una innovació de mèrit. (*L'HOME 2 se'n va arrossegant-se per la dreta.*) Reprodueix en vidre les meves passes. Tinc la impressió de veure l'ombra d'un gos veritable. Observa el camp a través d'una vidriera, voltat de telons no visibles. L'ombra té l'actitud d'aixecar-se amb una maça pintada. Posa el cap en un cristall i te'l taparé amb un globus. Les meves mans són

mans privilegiades, els motlles de les quals figuren en nombrosos museus. Mal llamp! Quina gran transcendència que els llamps i els trons haurien de tenir en la història de l'home!... Que fàcil sembla tot! Guerrers, dragons, la reproducció exacta de la figura humana. Vaig a construir una gran diversió per als infants. (*Mig aixecada, comença a muntar un teatre de putxinel·lis.*) L'orquestra, que interpreti, com pugui, els sorolls del carrer.

MUNICIPAL, arrossegant-se per la dreta, de gran gala, amb casc emplomallat. Tot posant a la DONA una barbassa blanca que ha tret de sota la capa: Té: projecta l'hora damunt la paret.

DONA: Aah! (*S'aixeca, corre xisclant cap a l'esquerra i desapareix d'un salt.*)

MUNICIPAL: Resulta invisible la imatge reflectida al mirall, quan l'esquelet mateix no està il·luminat. (*Desapareix per l'escotilló i es tanca la cortina.*)

Octubre de 1947

ESCENES D'EQUITACIÓ

PEÇA EN UN ACTE I PRÒLEG

PERSONATGES

DONA 1

DONA 2

HOME 1

HOME 2

SENYOR 1

SENYOR 2

HOME 3

HOME 4

HOME 5

HOME 6

CRIAT
ELLA
ELL
CAMBRERA



Dibuix de Joan Brossa inclòs en la versió preliminar del manuscrit d'*Escenes d'equitació*.

Peça inèdita. Transcripció de la versió mecanografiada d'*Escenes d'equitació*, 1947. Fons Joan Brossa, ms. 07874. 6f.; Fundació Joan Brossa, Barcelona.

PRÒLEG

Apareixen davant el teló les DONES 1 i 2.

DONA 1: Els peixos neden. Jo observo el fenomen de l'obscuriment del sol.

DONA 2: No és tan llunyana la teva emancipació dels jocs malabars.

DONA 1: Això em proporciona el motiu per algunes escenes i per llur representació.

DONA 2: Comencem pel final acabant pel principi?

DONA 1: No.

Se'n van.

ACTE ÚNIC

Sala de tons obscurs. En escena els HOMES 1 i 2.

HOME 1: Surten núvols espessos i amenaçadors.

HOME 2: Vaig a construir el globus més gran que es conegui.

Surten per la dreta.

CRIAT, amb lliurea. *Anunciant des de la dreta:* Un senyor de barbes i d'aspecte distingit. El senyor de barba elegant. El senyor de la figura distingida. Un senyor distingit de barba elegant. *(Inesperadament entren pel cantó oposat dos personatges de frac, impecables, un d'ells amb barba. El criat resta torbat i se'n va.)*

SENYOR 1: El cavall.

SENYOR 2: Un cavall al pas.

SENYOR 1: Un cavall que salta.

SENYOR 2: Les curioses postures de les potes del cavall sorprenen molt.

SENYOR 1: I la imatge del cavall.

SENYOR 2: La marxa d'un cavall amb «jockey».

SENYOR 1: Un cavall lliurat a la carrera.

SENYOR 2: Un cavall al galop.

SENYOR 1: Un cavall arriba a tenir per un instant les quatre potes enlaire.

Surten per la dreta. Entren els HOMES 3 i 4 per l'esquerra.

HOME 3: Per mitjà d'uns miralls anomenats... anomenats...

HOME 4, *treu un revòlver i mata l'HOME 3 que caurà estès:* Abastat per les bales. (*Surt.*)

HOME 3, *alçant el cap uns segons:* ... màgics.

Surten per l'esquerra una parella d'adolescents.

ELLA: La caiguda de les gotes d'aigua.

ELL: Una caiguda de gotes més o menys esfèriques.

ELLA: Treus de les estrelles els horòscops per a les teves aventures.

ELL: Se segueix l'evolució dels astres per treure'n horòscops.

ELLA: Registrar les fases de l'evolució dels astres.

Surten. Entren per la dreta els HOMES 5 i 6.

HOME 5: Quina quantitat de fenòmens.

HOME 6: Em guio només pel bon sentit.

HOME 5: Vist des del cantó de la platea deus ésser terrible.

HOME 6: Per a mi tres persones semblen, ja, una multitud.

HOME 5: Una explicació semblant a una profecia.

L'HOME 6 treu un revòlver i mata l'HOME 5.

HOME 5, a terra: La part interna dóna sobre l'arena.

CAMBRERA, per la dreta: Hi ha un senyor distingit de barba elegant.

SENYOR, per la dreta, dirigint-se vers l'HOME 6: Alimento la vostra mateixa inquietud.

TELÓ RÀPID

6 de novembre de 1947

SORD-MUT

PEÇA EN UN ACTE

Publicada dins *Joan Brossa o el pedestal són les sabates*, de Jordi Coca, Editorial Pòrtic, 1971.
També a *Estudios escénicos*, núm. 16,
deseembre 1972.

ACTE ÚNIC

Sala blanquinosa. Pausa.

TELÓ

20 de novembre de 1947

AHMOSIS I, AMENOFIS IV, TUTENKHAMON

A Joan Prats, Joan Ponç i Arnau Puig

PERSONATGES

HOME 1

HOME 2

HOME 3

Aquesta obra va ser estrenada a l'estudi de Joan Ponç, el 1947, sota la direcció de l'autor i tenint com a espectador exclusiu Joan Prats. Es tracta, doncs, de la primera representació del teatre de l'autor.

Publicada a *Estudios Escénicos*,
núm. 16, desembre 1972.

ACTE ÚNIC

Tres actors asseguts a terra.

HOME 1: Ombriu.

HOME 2: Ombrívol.

HOME 3: Ombradiu.

HOME 1: Aviat.

HOME 2: Aquí no ha arribat mai cap tisora.

HOME 3: Sembraria de draps els límits de pedra.

HOME 2: Més cap al nord.

HOME 3: Probablement pel sud.

HOME 1: De nord a sud.

HOME 3: Pel sud.

HOME 1: Eren al sud.

HOME 2: On hi ha les tombes.

Pausa.

HOME 1: Avançar més cap a Síria.

HOME 3: No sols a Síria.

HOME 1: Sobre l'observació astronòmica de Sírius.

HOME 2: Ens hem perdut tots.

HOME 1: De 1580 a 1558.

HOME 2: De 1375 a 1358.

HOME 1: De 1358 a 1350.

HOME 3: Font d'aigua viva.

HOME 2: Al nord, una torratxa.

HOME 1: Mira la vall amb avidesa.

HOME 2: Entre profetes.

HOME 3: Els escrits dels profetes.

HOME 1: D'aquests profetes.

HOME 3: Un lleó amb cap humà.

HOME 1: Muda el desert circumdant en jardí.

HOME 3: Probablement pel nord.

HOME 2: L'oest, el nord, l'est.

HOME 3: Hi ha una piràmide a occident del Caire.

HOME 1: Al Caire, cap a la part de les piràmides.

HOME 2: L'home del laberint.

HOME 3: La lluna.

HOME 1: La lluna promou.

HOME 2: La llum de la lluna.

HOME 3: Un raig de lluna.

HOME 2: Resplendor de lluna.

HOME 1: Comença en lluna plena.

HOME 2: Partint de la lluna.

HOME 3: Conservo un record horrible.

HOME 2: Manté viva la ressonància.

HOME 3: No en resta ni la llavor.

HOME 1: Obre la finestra.

HOME 2: Damunt el firmament hi ha una reunió d'aigües.

HOME 3: T'arrauleixes com un gos.

HOME 2: No és cap deshonor el fet de no tenir la cal·ligrafia bonica.

HOME 1, s'aixeca: Passaré l'hivern dalt d'un vaixell.

Se'n va. Pausa.

HOME 2: Un cap de xai.

HOME 3: Un cap d'home.

HOME 2: Vagaré pels aires.

HOME 3: Bufa el vent.

HOME 2: Atmosfera.

HOME 3: El vent.

HOME 2: No puc substituir la meua veu.

HOME 3, s'aixeca: Es veuen galls amb les meves inicials. Arbres de foc a les entranyes de la terra es canvien en carbó.

HOME 2: I en Puig?

S'aixeca.

HOME 3: Corre pel prat amb els faldons de la levita voleiant.

HOME 2: Hi ha una habitació buida al capdavall del corredor.

Surten.

C O R T I N A

10-XII-47

ESQUERDES, PARRACS, ENDERROCS ESBERLANT LA FIGURA

PERSONATGES

PORTERA

DONA

ARLEQUÍ 1

ARLEQUÍ 2

DOS BARBUTS

Aquesta obra va ser estrenada a les Galeries Laietanes, amb motiu de la inauguració d'una exposició de Joan Ponç, el dia 17 de novembre de 1951, sota la direcció de Mercè de l'Aldea. Primera edició: *Dau al Set*, octubre-novembre de 1952.

ACTE ÚNIC

Cortina. Pissarra al fons. En escena, els dos ARLEQUINS. Durant la representació la DONA escriu a la pissarra el mot «Arlequí» i l'esborra cada vegada.

ARLEQUÍ 1: Creua un pont.

ARLEQUÍ 2: La ruïna d'un pont.

ARLEQUÍ 1: Un pont damunt el riu.

ARLEQUÍ 2: El pont no té baranes.

ARLEQUÍ 1: El pont que servirà. Els

ARLEQUÍ 2: ponts, justament.

ARLEQUÍ 1: Corba un pont.

ARLEQUÍ 2: Damunt el pont.

ARLEQUÍ 1: El pont que una dona veu.

ARLEQUÍ 2: Les aus nocturnes.

ARLEQUÍ 1: Són infinits els noms dels arbres.

ARLEQUÍ 2: El foc té el seu origen al cim dels arbres.

ARLEQUÍ 1: La llavor pura, a les ruïnes d'un antic elefant.

ARLEQUÍ 2: El sol és un gran arbre.

ARLEQUÍ 1: Plantes de la casa del bosc.

ARLEQUÍ 2: La casa del bosc.

ARLEQUÍ 1: L'anomenada font al peu de les ruïnes.

ARLEQUÍ 2: Trasllada a continuació una llista de lleons.

ARLEQUÍ 1: Posa'm herbes al cap.

ARLEQUÍ 2: La cara humana té un nas, dos ulls, una boca, etc.

ARLEQUÍ 1: M'agradaria d'amagar-me darrera una careta.

ARLEQUÍ 2: Vesties un vestit blanc.

ARLEQUÍ 1: Vesties un vestit negre.

ARLEQUÍ 2: Jo menjo roses.

ARLEQUÍ 1: Els cabells em creixen com si formessin part dels astres.

ARLEQUÍ 2: Allunyada dels arbres hi ha una serp dreta damunt la cua.

PORTERA, entrant: El celobert.

ARLEQUÍ 1: Quina borrasca!

PORTERA: Pedres i tinta.

ARLEQUÍ 2: Tres martells.

PORTERA: La barana de l'escala és ruïnosa.

ARLEQUÍ 1: En ple carnaval.

ARLEQUÍ 2: Carnaval.

PORTERA: Vaig a comprar una muntanya. (*Surt. L'ARLEQUÍ 1 la segueix amb la mirada uns moments.*)

ARLEQUÍ 1: Baixa per una escala.

ARLEQUÍ 2: Jo no sóc profeta.

ARLEQUÍ 1: No hi ha ningú que sàpiga res.

ARLEQUÍ 2: Enraona en veu baixa.

ARLEQUÍ 1: Silenci.

ARLEQUÍ 2: Silenci. Si

ARLEQUÍ 1: lenci.

ARLEQUÍ 2: Silenci.

ARLEQUÍ 1: Silenci.

ARLEQUÍ 2: Dos barbuts. *(En efecte, travessen dos personatges amb barba.)*

ARLEQUÍ 1: Les rates corren silenciosament.

ARLEQUÍ 2: Sa-ba-tes.

ARLEQUÍ 1: Unes sabates.

ARLEQUÍ 2: Unes sabates encara.

ARLEQUÍ 1: Posseeixo un pont.

ARLEQUÍ 2: El cavall pot enraonar.

ARLEQUÍ 1: Posseeixo un pont.

ARLEQUÍ 2: Estic obligat a buscar una porta.

ARLEQUÍ 1: Pren el diàbolo.

ARLEQUÍ 2: L'embolicat cordill del meu diàbolo.

ARLEQUÍ 1: El joc del diàbolo.

ARLEQUÍ 2: Llança el diàbolo tan alt com puguis.

ARLEQUÍ 1: Traient el diàbolo.

ARLEQUÍ 2: El meu diàbolo.

ARLEQUÍ 1: Busca el diàbolo.

ARLEQUÍ 2: Dóna'm el diàbolo.

ARLEQUÍ 1: El meu diàbolo.

ARLEQUÍ 2: Llança'l cada vegada més alt.

ARLEQUÍ 1: Juga amb el meu diàbolo.

ARLEQUÍ 2: Tirar enlaire el diàbolo.

ARLEQUÍ 1: Agafa'l amb el cordill entre els pals.

ARLEQUÍ 2: Jo tinc els pals.

ARLEQUÍ 1: Tots els diàbolos.

ARLEQUÍ 2: El meu joc del diàbolo.

ARLEQUÍ 1: El cordill del meu diàbolo.

ARLEQUÍ 2: Treu el diàbolo.

ARLEQUÍ 1: El diàbolo.

ARLEQUÍ 2: bolo

ARLEQUÍ 1: dià

ARLEQUÍ 2: bolo

ARLEQUÍ 1: dià.

C O R T I N A

17 de desembre de 1947

FI DE NOCTURN

PERSONATGES

VELLA

XICOT

HOME 1

DONA

HOME 2

HOME 3

JOVE ALT

CAPELLÀ CASTRENSE

GRUP DE SENYORS

Tots els personatges aniran vestits de dol, exceptuant el Jove Alt, que durà camisa blanca, pantalons clars i espadenyes.

Aquesta peça fou escrita l'any 1947 amb el nom *Farsa entenent que l'espectador ha de transportar-se al centre mateix de l'escena* i representada al Teatre Olimpo de Barcelona l'any 1951, sota la direcció de Josep Centelles. L'any 1964 Brossa la reféu amb el nom de *Fi de nocturn* i així fou publicada al volum V *Poesia escènica 1964-1965* l'any 1983.

ACTE ÚNIC

Fons negre. Penombra. La VELLA es passeja amunt i avall.

VELLA, remugant: El llamp. Els llamps. Un llamp. La duració del llamp. La proverbial duració d'un llamp. (*Mots incomprensibles.*) ... obtinguda per un llamp. Un llamp. Entre el soroll i el silenci no hi ha res.

XICOT, per l'esquerra. És baix: Escolteu, bona velleta: ¿em podríeu dir el camí de la fortuna?

VELLA: Entre el soroll i el silenci hi ha la conversa. (*Se li acosta.*) Com augmenta desmesuradament la teva ombra!

XICOT: Els contorns de ficció de les ombres?

VELLA: L'ombra, se l'enduu un home que s'allunya.

XICOT: No són més que jocs d'ombres deformades per efecte del sol.

VELLA: Les llavors tenen forma d'ombra.

XICOT: Seguiré el contorn de les ombres amb un carbó.

VELLA: El terra simula que és una paret.

XICOT: M'he hagut de llevar a mitjanit.

VELLA: Et canvio la ploma per unes tisores.

XICOT: Què?

VELLA: Lliga ben bé les ombres fugisseres.

XICOT: La muntanya projecta una ombra precisa.

VELLA: Elles permeten que et vegis projectat a la paret.

XICOT: Blanc damunt negre.

VELLA: Negre damunt blanc.

XICOT: No.

VELLA: Agafa un mirall pel mànec i fixa't en les roques.

XICOT: Calcaré en una roca la vostra silueta.

VELLA: Sí. Dels perfils negres, en diuen siluetes.

XICOT: Quin refinament en això de les ombres!

VELLA: L'ombra és una barca sumida en la foscor.

XICOT: No podem veure res en la penombra.

VELLA: Figures humanes ennegrides del tot.

XICOT: Les ombres!

VELLA: Sí i no.

XICOT: Qui podia tocar la part de dalt d'un panorama!

VELLA: No. Aïlla l'astronomia! Deixa't de pomes.

XICOT: A mi, l'ombra m'empeny a gesticular.

VELLA: Sí. Mira't projectat a la paret.

XICOT: Si jo podia eliminar la formació de les ombres...

VELLA: Els fanals de petroli tenien una xemeneia per a la sortida del fum.

XICOT: A les ombres, els fan comentari crits espontanis.

VELLA: Jo marcaré el contorn xinès del teu perfil.

XICOT: La lluna és com una pedra aïllada.

VELLA: No. Tira avall, avall; agafa el camí de la dreta. En lloc de vagons ferroviaris trobaràs jardins.

XICOT: És veritat això?

VELLA: Ja ho crec que sí! Fill meu, de nit, deixa l'armari ben obert. Hi veuràs molts d'arbres.

XICOT: No sé. I em molesta de debò que, vist des del costat de platea, se'm vegi confós amb el fons de l'escenari.

VELLA, riu: Doncs posa't un barret. (*Anant-se'n per la dreta.*) Així et farà de plataforma i em podré ventar.

XICOT, al públic: Ara, sabeu?, a la tranquil·la escena anterior succeirà una quadre de desolació i de ruïna. Tan cert que no el voldria merèixer, em pesa terriblement haver-ho de dir. (*Se'n va per l'esquerra. L'escena resta gairebé a les fosques. Trons i llamps. Travessen tot de SENYORS amb abric negre i copalta, portant un paraigua obert. N'entren i surten per cada banda.*)

UN SENYOR, amb barba i bigotis: Jo mateix, assegut a taula, jugo amb mi mateix a cartes.

UN ALTRE: Jo em menjo el meu propi cap servit en un plat.

UN ALTRE: Jo vaig matar un papagai amb proporcions d'àguila.

UN ALTRE: Desembarasseu el camí: algú porta el seu cap en un carro.

UN ALTRE; *és geperut:* Tinc un ànec mecànic que fa el curs complet de la digestió.

UN ALTRE: L'home que hi ha darrera la finestra és un maniquí.

UN ALTRE: Jo vull la caixa folrada de vellut, amb una creu d'or a la tapa. *(Els SENYORS no paren de travesar. Els últims ho fan precipitadament d'esquerra a dreta. S'espassa la tempesta. L'escenari resta amb la penombra de la primera escena.)*

HOME 1, *per l'esquerra tot mirant com s'allunyen els SENYORS:* Tant de bo sabés on van! Em represento el moviment per la disposició ritmada de les imatges: un cap al costat d'un altre, una cama al costat d'una altra, un braç al costat d'un altre.

DONA, *per la dreta:* Vull posar nom a una bomba, ¿Què faré? Que la sort faci. Els segons em semblen segles.

HOME 1, *se li acosta:* Trobo que la valoració és molt noble.

DONA: M'entretindré sobreposant fitxes de dòmino.

HOME 1: No t'ho creguis pas!

DONA: Que sí!

HOME 1: No!

DONA: Sí!

HOME 1: No podem condemnar així com així la naixença d'arbres i plantes.

DONA: Tens la cua emplomallada com la d'un lleó.

HOME 1: Jo supero la teva fase.

DONA: Jo supero la teva fase!

HOME 1: Bah, és una mala còpia!

DONA: ¿Com ho fan els insectes per caminar damunt els miralls? Del pes de quines baralles no m'haig de descarregar?

HOME 1: Això depèn del teu caràcter.

DONA: He perdut la tabaquera de porcellana.

HOME 1: Percebo una vaga olor de quitrà.

DONA: Només ens caldria que algú es desmaiés, ara!

HOME 1: Jo faria créixer les herbes tan altes, que ningú no pogués entrar al món.

DONA: Les formigues se'n serveixen com si fossin agulles.

HOME 1: També les cases tenen potes.

DONA: Anava a caçar papallones, paraula.

HOME 1: Quan serà pintada una escena de fons sense fi?

DONA: No cal dir-ho. Jo també voldria imitar la rotació de l'horitzó tal com es veu de la finestra estant d'un tren en marxa.

HOME 1: ¿Què hi fa que els llençols s'esquincin pel pes d'un gerro?

DONA: Un niu ha de cobrir una carta d'amor. (*Li dóna un flabiol.*) Té, la canya trencada per un secret.

HOME 1: Què em dones aquí?

DONA: Un flabiol.

HOME 1, toca. Divertit: Em brota una flor al clatell.

DONA, l'abraça: Ah, hoste entremaliat de la meva gorja! El sacrifici d'un cavall en una casa sota terra es destil·la als estels.

HOME 1: ¿Has vist mai un insecte o un peix que dugui ulleres?

DONA: Dóna'm una canya per telescopi.

HOME 1: Trauré pel nas un raig d'aigua clara.

DONA: No puc pas dubtar-ne veient tal com ets.
(Entren els HOMES 2 i 3 per l'esquerra. La parella se'n va a poc a poc per la dreta.)

HOME 2, tot conversant: ...i llavors damunt la roca nua em va allargar, del revés, un cap de toro.

HOME 3: Intueixo aquestes coses impalpables.

HOME 2: Jo feia veure que estava suspès, encara que immòbil, al centre de la sala, penjat d'una corda. *(Arriben al centre de l'escenari.)* Veieu?, l'escenari parteix dels peus dels espectadors per arribar a la part alta de la decoració. *(Assenyalant cada cosa amb el dit.)* Bambolines i bastidors apropiats. Allí, un teló que simula les onades. Aquell altre teló fingeix una vista observada des d'una barqueta d'aeròstat en ascensió. Aquelles altres decoracions simulen, les de primer terme, el flux i reflux de les onades i, les més allunyades, el paisatge i l'horitzó. Els espectadors no solen veure més que aquest teló que els ve al davant. I per què no? Els espectadors han d'estar allunyats de l'escenari, com si estiguessin observant-lo a vista d'ocell. En quin país us creieu, doncs, que viuen? *(Assenyalant.)* Darrera una mata d'arbustos un teló pintat simula les muntanyes. El primer bastidor recte, que és el més baix de tots, representa la vegetació; el segon, veieu?, figura les

vistes de l'horitzó; l'últim representa el cel. Allí hi ha els telons de davant movibles. El primer i el segon. Un teló al costat de l'altre, això sí, calculant entremig un espai convenient per al joc de llums.

HOME 3: Veig que ostenteu una maquinària teatral molt pomposa.

HOME 2, *molt amable:* El mateix càlcul antic, refet de nou.

HOME 3: Veig bé el vidre de sota la safata.

HOME 2: Doncs què?

HOME 3: I les marques digitals.

HOME 2: Sou admès en els secrets de l'escenari i el funcionament de les ombres.

HOME 3, *encaixada:* Bé; es fa tard i haig d'anar a consultar la guia de ferrocarrils. *(Surt per la dreta. Se sent cantar un gall. L'HOME 3 se'n va de pressa per l'esquerra. S'aixeca la cortina negra. Muralla que sembla ultrapassar l'alçada de l'escenari. A la dreta, una corda penjant fins a terra. Es fa de dia. Pausa. De sobte el JOVE ALT baixa per la corda i se'n va corrents per l'esquerra. Entra per la dreta un CAPELLÀ castrense amb un fusell metrallador a les mans i, des del centre de l'escenari, dispara ràfegues de bales cap a la banda per on ha fugit el JOVE. El CAPELLÀ és*

d'edat madura; va amb casquet militar i ostenta la graduació damunt de la sotana. Està molt indignat.)

CAPELLÀ: Vive entre cuatro paredes, pero interiormente es libre de sonar lo que se le antoje. ¿Qué más quiere? ¡Bah! ¡Lo que es si vuelve atrás! *(D'una estrebada despenja la corda i se'n torna, vermell de ràbia.)*

TELÓ

1947-1964, setembre

LA MARE MÀSCARA

PERSONATGES

HOME 1

HOME 2

HOME

DONA

VELLA

Estrenada sota la direcció de Josep Centelles,
el 22 d'abril de 1951, a l'estudi de Santi Surós.

Primera edició: *Dau al Set*,
octubre-novembre de 1952.

ACTE ÚNIC

Dos HOMES immòbils.

HOME 1: De la mà.

HOME 2: L'ombra de la mà.

HOME 1: Una mà.

HOME 2: Mans.

HOME 1: Les mans.

HOME 2: Les mans.

HOME 1: Les mans.

HOME 2: La mà.

HOME 1: Les mans.

HOME 2: La mà pintada.

HOME 1: La mà abandonada.

HOME 2: Mans llargues.

HOME 1: L'índex de la mà.

HOME 2: L'anular.

HOME 1: En tota mà.

HOME 2: A la mà.

HOME 1: Donat a la mà.

HOME 2: Més d'una mà.

HOME 1: Mans...

HOME 2: Mans...

Surten. Entren un HOME i una DONA.

HOME: Xina, Mongòlia, Japó, Filipines...

DONA: El signe de l'elefant.

VELLA, entra: Un cop de vent violent ha obert la finestra. *(Se'n torna.)*

DONA: Les pedres pintades.

HOME: El vers de la caverna.

DONA: La caverna de pedra.

HOME: Tu em dónes la farina.

DONA: A la qual

HOME: a llur

DONA: una

HOME: la

DONA: i

TELÓ

2 febrer de 1948

LES PLOMES ENCOLADES

PERSONATGES

HOME 1

HOME 2

HOME 3

HOME 4

Estrenada a «La Farigola», Matadepera, el 20 de juliol
de 1951, sota la direcció de Jacint Morera.

ACTE ÚNIC

Dos HOMES asseguts a terra amb les cames encreuades.

HOME 1: El tambor, en aquest cas.

HOME 2: La punta de la mà dreta.

HOME 1: Els tambors.

HOME 2: La mà esquerra.

HOME 1: El tambor.

HOME 2: Tambors grossos.

HOME 1: Un parell de timbals petits.

HOME 2: Els tambors negres.

HOME 1: Els timbals.

HOME 2: Els grans tambors.

HOME 1: Aquests timbals petits.

HOME 2: L'acer de les barnilles d'un paraigua.

Se'n van. Surten dos HOMES més i resten drets. Tenen la veu més fosca.

HOME 3: La.

HOME 4: Ut.

HOME 3: Re.

HOME 4: Els corns.

HOME 3: l de corns.

HOME 4: Pels corns.

HOME 3: Els més grans, els corns.

HOME 4: Els més petits, els corns.

HOME 3: La punta extrema del corn.

HOME 4: La base oberta del corn.

HOME 3: Els tambors negres.

HOME 4: l un tambor, en aquest cas.

HOME 3: Fa.

HOME 4: Ut.

HOME 3: La nit precedeix la nit.

HOME 4: T'he pres el cap.

HOME 3: T'he pres el cap.

HOME 4: Sí.

HOME 3: Ut.

Se'n tornen.

3 de febrer de 1948

PARAFARAGAMUS

PERSONATGES

HOME

VELLA 1

VELLA 2

DONA

HOME BARBUT

ACTE ÚNIC

Cuina.

HOME: Jo no traspasso el drac amb una llança. Escriu amb tinta d'or el teu desig. Jo no traspasso el drac amb una llança. Tu no traspasses el drac amb una llança. Escriu amb tinta d'or el teu desig. Tu no traspasses el drac amb una llança. Posa't un os de gat a la boca fins que et desaparegui la imatge del mirall. Un os del cap d'un gat negre. Posa't un os de gat a la boca fins que desaparegui la teva imatge del mirall. Un os de gat per a fer desaparèixer la teva imatge del mirall. Darrera de tot s'amaga l'amenaça nocturna. Posa't un os de gat a la boca fins que et desaparegui la imatge del mirall. Tots venim de les cavernes amb un timbal al cap. Darrera de tot s'amaga l'amenaça nocturna. Darrera l'home i la dona s'amaga l'amenaça nocturna. Venim de les cavernes amb un timbal al cap. Darrera l'home i la dona s'amaga l'amenaça nocturna. Neva per tots els coixins. Talla't la forquilla d'un arbust del jardí. Neva

per tots els coixins. Hi ha neu per tots els coixins. La forquilla ha de ser tallada d'un arbust del jardí. Hi ha neu per tots els coixins. Les serpents són nombroses i entren per totes les cases. Les serpents són molt nombroses. Les màscares pugem a casa meva. Graten la terra violentament. Les màscares pugem a casa meva. Graten la terra violentament. Les màscares graten la terra violentament. Les màscares pugem a casa meva. Damunt la terra hi ha boscos. Imi. Na. Posa't les mans al crani durant l'estació de les pluges. Una nit vaig sentir una veu que em cridava i de seguida vaig entrar a l'habitació. Vet aquí el soroll de les herbes a l'hora de plorar. La cortina s'aixeca violentament a l'hora de plorar. Reclamaré amb veu monòtona: «La negror de les ungles. Les puntes de les meves ungles...» (*Se'n va. Avancen dues velles.*)

VELLA 1: Jo he vist l'estranger enemic recolzat en una paret baixa. Jo he vist l'estranger enemic imitant una herba salvatge.

VELLA 2: Les fonts surten de dintre les muntanyes.

VELLA 1: Les fonts surten de dintre la terra.

VELLA 2: Damunt la terra hi ha boscos.

VELLA 1: Damunt la terra hi ha deserts.

VELLA 2: Bon dia, parets que esteu al sol!

VELLA 1: Bon dia, bou!

VELLA 2: Bon dia, cavall!

VELLA 1: Bon dia, ocell!

VELLA 2: Bon dia, nord, sud, est i oest!

Se'n van. Entra una DONA.

DONA: Busco papers de diari i cordills. Tots els pins cremen. Vaig amb les ungles plenes... *(No entenem el principi de la frase.)* ...m'ha quedat dintre l'ungla. La negror de les ungles. Les puntes de les meves ungles.

Entra un HOME BARBUT.

HOME BARBUT: Darrera les muralles.

DONA: Voltats de muralles.

HOME BARBUT: Muralles altíssimes.

DONA: Muralles fortes.

HOME BARBUT: La vista de la muralla.

DONA: Muralla terrible.

HOME BARBUT: Damunt les muralles.

DONA: De les muralles.

HOME BARBUT: D'aquestes muralles.

DONA: I els dracs.

HOME BARBUT: I els gerros.

DONA: Cal destruir les muralles.

HOME BARBUT: Les muralles.

HOME, entra: Un cap d'ocell amb un bec llarg és portat per mi. (*L'HOME BARBUT fuig.*)

DONA, s'acosta a L'HOME i l'abraça: Els braçalets de les mans i dels peus.

Se'n van abraçats. Tornen les dues velles.

VELLA 1: El globus de l'ull.

VELLA 2: L'ull esquerre.

VELLA 1: L'ull dret.

VELLA 2: Els mateixos ulls.

VELLA 1: Passa a l'ull esquerre.

VELLA 2: A l'ull dret.

VELLA 1: A l'ull esquerre.

TELÓ

11 de febrer de 1948

ELS ASSITENTS EN FILA ÍNDIA

CERIMÒNIA SOLAR

PERSONATGES

CAP DE COLLA
TRES EMMASCARATS
I TOTS ELS ASSISTENTS

Els assistents en fila índia es dirigeixen al lloc que serveix d'escenari. Obre la marxa un personatge que camina tot recolzant-se en un paraigua. Tanquen la comitiva tres personatges coberts amb màscares i barbes i dansant amb un ritme que acceleren progressivament. Salten i donen cops a terra amb els peus tot fent moviments bruscos amb el cap i contorsions amb el cos. En arribar a l'espai convingut el cap de colla indica en silenci que els assistents s'han de situar formant un cercle a l'entorn dels qui ballen, els quals, una vegada situats els espectadors, comencen a recitar:

«Tres vegades.
Que tres.
Tres.
Tres.
Un tres.
El nombre tres.

En grup de tres.
Les tres.
Tres.
Tres.
Tres.
I tres.
Tres cares.
Tres caps.
Tres cossos.
Tres vegades.
Tres coses.
Tres.
Tres.
Tres.
El nombre tres.
El tres, únic nombre.
Una serp amb tres caps.
El nombre tres arrelat.
De tres en tres.
Per ser tres.
Tres herbes estranyes barrejades amb serps.
Que el tres.
Del tres.
També tres.
El nombre tres.
Del nombre tres.
Són tres.
I tres.
I tres.

La tercera.
Les tres.
Els tres.
El tercer.
De tres.
Tres.
Com el tres.
Eren tres.
I dos i tres.
Els tres.
Com els tres.
I els tres.
Un tres.
Cada tres.
Amb tres.
Un cos presidit per tres caps.
També tres.
Idea de tres.
Són tres.
S'han tornat tres.
I tres.
Tres.
Abans de la nit llençaré un gat mort pintat amb figures estranyes.»

Paren de ballar. El qui porta la màscara més llarga s'asseu als peus del CAP DE COLLA, el qual indica amb el gest que tothom també s'assegui a terra i, en el silenci més absolut, comença a recitar:

«Les ombres passen i freguen una llauna damunt les pedres. M'han fet llagrimejar tot descalçant els ninots. Les ombres passen i freguen una llauna damunt les pedres. M'han fet llagrimejar tot descalçant els ninots. Les ombres m'han fet llagrimejar tot descalçant els ninots. Les ombres passen i freguen una llauna damunt les pedres. Un corb que fugit es torna ros. Un corb s'ha tornat ros perquè ha fugit. Perquè ha fugit. Horror, horror, horror! Els drapaires pròxims al ball l'embruten amb un carbó. La caiguda d'un home d'un arbre fa bellugar els fruits. Una dona vella fa prendre forma d'ocell a un home. L'home pren forma d'ocell. La boira fa tronar i llampeguejar. La caiguda d'un home d'un arbre fa bellugar els fruits. La boira fa pedregar. Me'n vaig a buscar la tramuntana! Me'n vaig a buscar la tramuntana!»

Els personatges emmascarats, que de tant en tant han fet moviments convulsius amb les espatlles, s'aixequen i reprenen el ball. Passats uns minuts, el cap de colla fa aixecar els assistents i se'n torna seguit d'ells en fila índia. Tanquen la comitiva els tres emmascarats, que criden i xisclen en el punt culminant del paroxisme.

24 de febrer de 1948

**HE DEIXAT L'AIXETA DE L'AIGÜERA
OBERTA A LA NIT INDICADA. PEL
CORREDOR HE TROBAT UNA POMA
ON HI HA ESCRITS AL DAMUNT
ELS MOTS: HE DEIXAT L'AIXETA
DE L'AIGÜERA OBERTA A LA NIT
INDICADA. PEL CORREDOR HE
TROBAT UNA POMA ON HI HA
ESCRITS AL DAMUNT ELS MOTS;
HE DEIXAT L'AIXETA OBERTA... ETC.**

Per al canvi d'escena es correrà una cortina.
L'autor concep també aquesta peça representada
amb putxinel·lis, amb la substitució dels Arlequins
per Dimonis i de la Dona per la Marieta.

ESCENA I

ARLEQUÍ 1: El quatre.

ARLEQUÍ 2: El nombre quatre.

ARLEQUÍ 1: A quatre.

ARLEQUÍ 2: Quatre.

ARLEQUÍ 1: En quatre.

ARLEQUÍ 2: Dels quatre.

ARLEQUÍ 1: Quatre!

ARLEQUÍ 2: De quatre.

ARLEQUÍ 1: U, dos, tres, quatre.

ARLEQUÍ 2: Als quatre.

ARLEQUÍ 1: De quatre.

ARLEQUÍ 2: Són quatre.

ARLEQUÍ 1: I a les quatre.

ARLEQUÍ 2: L'u.

ARLEQUÍ 1: D'u.

ARLEQUÍ 2: El nombre u.

ARLEQUÍ 1: L'u.

ARLEQUÍ 2: L'u.

ARLEQUÍ 1: I l'u.

ARLEQUÍ 2: De l'u.

ARLEQUÍ 1: U.

ARLEQUÍ 2: Amb l'u.

ESCENA II

DONA: Dotze.

En dotze.

Als dotze.

Eren dotze.

De dotze.

Dotze eren.
També dotze.
Els dotze.
Per dotze.
El dotze.
De les dotze.
Dotze.
A dotze.
Dotze.
Dotze parts.

Se'n va. Apareix l'ARLEQUÍ 3.

ARLEQUÍ 3: El tretze.
El nombre tretze.
De tretze.
Són tretze.
Tretze.
A tretze.
Tretze vents.
Són tretze.
Fins a tretze.
I tretze.
Un gall de nit.
Un cavall de nit

TELÓ

1-III-48

MISSAL DE CARAGAT

PERSONATGES

EL CELEBRANT

EL MINISTRE

El CELEBRANT diu, tot inclinant el cap:

Trec enfora la temença. És digne l'anell del sol i el vent en tots els camins.

Després d'una pausa el CELEBRANT diu:

Guarneix el teu pa i no escoltis l'engany.

MINISTRE: Trec enfora la temença, per les fondàries de la terra, de les quals sóc banya.

CELEBRANT: No incendiïs a l'atzar amb gestos simbòlics i aprèn-te bé els camins.

MINISTRE: I que cap crit no em trasbalsi al meu recés del desert.

CELEBRANT: Lligo les nits amb aigua i foc sota la meva llengua.

MINISTRE: Aferma't a les columnes; jo et dono figures d'altres temps.

CELEBRANT: I que l'altura empari la roca al voltant de la columna celest.

MINISTRE: Escriu una carta als altres coloms.

CELEBRANT: M'arrenco la cua i no vull tambor.

MINISTRE: Reuniu rengles de roques per entre el bosc.

CELEBRANT: I pans, i eines!

MINISTRE: Les hores toquin la vida.

CELEBRANT: Una hora toqui.

MINISTRE: Tot està fet, entre cel i terra.

El CELEBRANT, estant profundament inclinat, diu:

Bous com turons amago dins els plecs, i escultures en foscos termes. Redreço el cap. Desert miratge atorgui fortitud, mestressa de naixences. Damunt el meu gep, flames són llamps. Hi ha draps dolents en un forat tingut per font. Així, és fill de perill confondre amb les riqueses d'antics testimoniatsges i guerxes canals als quals manca la força de voler sentir caure la pedra de segle en segle.

El MINISTRE respon al CELEBRANT:

No feu sortir canyars al davant meu, ni boles de l'abisme, ni peces d'argent que arribin fins als nú-

vols, ni cendres a la mateixa hora. Galls amb paper travessat busquin el sol, ben lluny d'haver d'inflar les trompes, o de la tasca de comptar agulles.

El CELEBRANT diu:

Digueu-me'n set, ara més i per sempre.

Es dreça. El MINISTRE recita:

MINISTRE: Bous com turons amago dins els plecs, i escultures en foscos termes. Redreço el cap. Desert miratge atorgui fortitud, mestressa de naixences. Damunt el meu gep, flames són llamps. Hi ha draps dolents en un forat tingut per font. Així, és fill de perill confondre amb riqueses d'antics testimoniages, guerxos canals als quals manca la força de voler sentir caure la pedra de segle en segle.

CELEBRANT: No feu sortir canyars al davant meu, ni boles de l'abisme, ni peces d'argent que arribin fins als núvols, ni cendres a la mateixa hora. Galls amb paper travessat busquin el sol, ben lluny d'haver d'inflar les trompes o de la tasca de comptar agulles.

A continuació diu el CELEBRANT per a ell mateix i per al poble:

Tirem la tarda endins per posar la nit a mida.

MINISTRE: L'aigua no té senyor.

El CELEBRANT i el públic, plens de confiança, prossegueixen:

CELEBRANT: Aplaquem-nos. A Cabracosta, tinguem els peus petits com un gra de sorra; però que les vostres orelles percebin senyals de ferro enmig dels arbres del bosc.

MINISTRE: Humà entre els arbres, amb fum cobriré el vent.

CELEBRANT: Amb doble cor i manca de xemeneia.

MINISTRE: Contra meu sol, amb fum cobreix-me el bust.

CELEBRANT: Que els vivents segueixin el camí, amb flors al barret i als peus.

MINISTRE: Sí, sí. Mals espants correspondré amb fruita.

Finalment el CELEBRANT saluda el públic, dient:

Lloat sigui el sol.

El públic respon per boca del MINISTRE:

Lloat sigui el dia.

Donada la salutació, el CELEBRANT estén les mans i diu:

Lloat sigui.

Després puja les grades de l'ara i recita:

Dolls fumejants tanquin les vies i la verdesca que el riu abeurà. A la pregonà mar, detesto el baluard empedreït on em gito inútil i no vacil·lo en l'oprobri d'oblidar les roques.

*Al mig, davant l'ara, amb les mans recolzades al caire de la pedra i el cos inclinat, el
CELEBRANT diu:*

Heus-me aquí, aclofant nit i dia cap i casc al pa de plata de trofeus que palesen, a la llarga, un munt d'aixafats torrents.

Es dirigeix al cantó del llibre i llegeix en veu alta:

Sé que em projecto en les roques del desert i que omplo la boca de mi mateix. No hi ha, per tant, el desconeixement que en mi et dono figura. Alça't, oh Déu, Déu, puja aquí, desarrelada la tenebra impenetrable, i juro pel vent, amb la mà esquerra a terra, que seguiran els meus instints la cosa certa que sóc, amarga però adolladora de fruits a la meua llengua. Lluny del meu front els signes dels plaers que en carn i plany han sembrat els hipòcrites, després que s'han distret de les formes vives i de les flors de l'herba. No llençaré a la llitera rèptils i ocells amb ardentor a les mans. Astres fets brasa van caçant i van cercant, i així es maten els uns als altres.

Després torna enmig de l'ara per dir, alternant amb el MINISTRE:

CELEBRANT: Jo ho dic.

MINISTRE: Jo ho diré.

CELEBRANT: Jo ho dic.

MINISTRE: Jo ho diré.

CELEBRANT: Jo ho repetiré.

MINISTRE: Passa tu.

CELEBRANT: Jo ho diré.

MINISTRE: Jo ho dic.

CELEBRANT: Jo ho repetiré.

Després el CELEBRANT estén i eleva les mans, i diu:

Afermo el dia, i sigui confós, encès de guerra, l'estatut dels sepulcres. Enrera les trompetes emprades al recer de l'adversari amb servitud i angúnia. Que aparegui de nou la llum al meu recer per a un ús just i que s'alegrin els veïns, la mà amb el pa, la roca i l'urpa. Agafem força en la força d'enrogits alliberadors, inclinadors dels llaços als refugis. Franc, gojós,

esplaiós, que sigui el cop de l'enemic un repte de circs i fàbriques contra totes les malvestats.

El CELEBRANT besa l'ara i, tombat de cara al públic, el saluda amb aquests mots:

Lloat sigui el sol.

I el públic respon per mitjà del MINISTRE:

Lloat sigui el dia.

El CELEBRANT torna al llibre i tot elevant les mans diu:

Lloat sigui.

I tenint les mans enlaire esteses recita:

Els plors s'estenen fins al riu, en feréstega mesura. Objectes d'or són els llamps damunt una colla de poders. Presteu orella a la dura via de les arrels. Percudeixi als vostres peus la plata de les ales. Designaré al meu coneixement arbres altíssims. Refusaré la furor i mudaré de mans. A les fondàries que m'encerclen llenço la meva sabata, decebut i amb angúnia. Caigui pels segles en llocs plens de bous i de colat argent.

El poble respon per boca del MINISTRE:

Tiraré grapats de cendra a la casa que sigui.

El CELEBRANT, posades les mans damunt el llibre, llegeix en veu alta:

Prepareu els edificis que han de commoure els olis. ¿Heu de plorar perquè els cavalls no pensen en els vostres decrets? No pregueu que la tempesta no visiti els vostres ramats. Netejarà les robes si els apareix al davant. I xiularà per embellir el missatge, com un valent. I doblegarà les soques i en prendrà la defensa. ¿Per ventura els camins no són antiquíssims en els temps d'angoixa? Ens eixugui tota llàgrima l'etern flamejar d'una torxa al cim d'una gran muntanya, amb el sol per únic signi. En això consisteix estar a la porta i trucar, ara més i per sempre.

El MINISTRE diu:

Ara i per tots els segles, a la fi del temps, per sempre i sempre.

El CELEBRANT llegeix:

Feliç qui està així i no plany plaça a les meravelles, ni es cobreix de nuvolades, columnes o dotze cordes, i sense greus raons fa sonar ocells entre les branques, i així s'alcen en ofrena els gemecs de tots els arbres, i li fan extensiva la salutació, cadascun amb la seva visió d'un bosc d'arrels a la profunditat.

Acabada la lectura el CELEBRANT va al mig de l'altar, s'inclina profundament i, estenent les mans, diu:

I a vosaltres, oh muntanyes del fons del mar que us destaqueu a la claror de la lluna, he escrit el vostre nom i invoco el vostre nom enllà del mar, aferrat als penyals. Al meu prat, la ruïna no hi serà mai, ni l'aigua plantada que més s'alci profanarà els meus ulls amb càstigs de poques puntes. De cap sentit ocult no prenc llavor a major honor, com branca robusta dins un castell o rem a coll en els confins de les muntanyes. Roca rentada per la platja ompli el meu cos. Deixem de trontollar al fil de la mitjanit.

El CELEBRANT saluda el públic tot dient:

Lloat sigui el sol.

I contesta el MINISTRE:

Lloat sigui el dia.

Després el CELEBRANT indica el fragment del llibre que ha de llegir:

Al rústec calendari lunar observem un judici valuós que arriba dels cims com un requisit del pa...

A aquests mots el MINISTRE diu:

L'alba blanca rogentegi.

El CELEBRANT llegeix:

Heus aquí que s'amunteguen els llops recoberts de plom —les ciutats en tenen milers— i, tal com van les bèsties, aviat vindrà la desfeta. Ni la lluna

regala dels arbres ni mai més dels segles les òlibes emmudiran i abaixaran tant els ulls. Tampoc no és la força abassegadora de qui posa seny i pastura, la que amb els bous s'enduu la riquesa al seu racó. Ben cert: darrera el vent, uns estrangers al vostre camp somien somnis que per a vosaltres són judicis, en aquesta època en què ha estat generalitzat l'ús del tambor per a vendre les collites. Per què el vostre pensament es contamina de ruïna fins a tant que de vegades arriba a tapar el sol? (¿I no hi veieu, destacat, l'anunci d'un eclipsi?) Per això cal tenir sempre present els munts de diners i espècies i no posar les rels als astres. Heus aquí que us heu d'adreçar a les terres més apartades, abundoses de boscatges, i heu d'alliçonar les més llunyanes desferres amb ben plantada gana de pa. De l'una terra a l'altra abateu les estàtues i crideu amb furor dins les soques, no sigui que us penedíssiu que les muntanyes en formin una de sola i incommovible. Perquè, rompuda la set d'aigua d'altres rius, qui no ensopegaria ben de gust, en la calma de la nit, com caigut al fons d'un mar amb caps interiors, cenyits en festiva inundació? I somoguts els portals oberts a la muntanya, i vingut nocturn el rugit del lleó, només s'escaparà aquell qui es resisteixi i hagi tallat a la roca el seient seu. I vindrà que la saviesa no us eixamplarà ja la boca si, forçuts, no jutgeu els fonaments que encenen la vinya dels cims que delegeu i, atenint-vos a les descripcions d'algun rústec calendari lunar, deixeu

els ceps desperts per extrems amagatalls de quatre mudrus per mudru. (*Al públic: Alguns entesos posen entre parèntesis aquesta frase.*) I vaig dient: L'or roig de les esquerdes als llocs on no hi ha bona ombra, és semblant al foc que prenguèssiu amb les mans i vesséssiu damunt vostre, el qual desfermaria furor amb sang contra el sembrador vell i la llavor vella. Tot amb tot, es veurà néixer tres vegades roses a la cresta el qui sàpiga callar en un paratge amb pedra damunt cavalls de cua verda. I afegeixo encara aquesta altra paràbola. Si la lluna intriga els adoradors per la seva forma de peix, i els pescadors no han tingut mai una moneda, és que (els pescadors) són semblants a l'herba abusada que, en senyal de silenci, es perd barrejada en sacs fins que els alls de la nit i els pans del dia glacin les tenebres pels segles. Tot això ho dic per als qui us aplegueu en ramat sota el firmament del cel. Perquè, plat damunt plat, no obriré la boca sinó per lloar la pedra d'on sóc tallat, com el dia d'ahir ho foren d'alguna mata el sol i la lluna.

El CELEBRANT besa el llibre i diu:

Que l'alba rogenca blanquegi.

I respon el MINISTRE:

Tot el món saluda.

Finalment el CELEBRANT torna al mig de l'ara, estén els braços i diu:

Sota el firmament, tenebra avança el sol i s'escolen els fruits.

Sota el firmament hi ha abruptes llunes ben fàcils de veure.

Sota el firmament, blanor de parents instruments.

Sota el firmament, carbó, sofre i relluna.

Sota el firmament, torna a judici la verdor de l'herba.

Sota el firmament, prement atuellis ha estat feta la terra.

Sota el firmament, cordes pels camins i força de flames entre les amples branques.

Sota el firmament, turons a les ventades.

Sota el firmament, corrals a les ovelles.

Sota el firmament, verdesca d'ombreig als pavellons.

Sota el firmament, flames per terra colpeixen les aigües.

Sota el firmament hi ha, de foscor, també un resum i llamps dintre les fites.

Sota el firmament, si em giro en el caminar, veig que les plantes prenen forma d'au. I veig com s'in-solenta el mar apilotant destrosses al basament de les columnes.

Sota el firmament, quan camino endavant, les plantes espurnegen, i brilla una sola cara d'àguila, i l'huracà adhereix orient als pastors.

Sota el firmament, garrafes plenes de cabellera arriben al mig d'un pou molt gran.

Sota el firmament, filats de xarxes damunt els caps.

Sota el firmament, poc fum i aigüat pacient.

Sota el firmament, soques i troncs de rams predominants.

Sota el firmament, rectes tresors i esbarzers obscurs.

Sota el firmament, el menyspreu futur és immens.

Sota el firmament, els fems de la força que sacsa el camí dret

Sota el firmament, ben alts els exèrcits que porta el vent a les seves pedres.

Sota el firmament, el brut mascaró dels massa pèrfids tapant l'obertura de les muntanyes.

Sota el firmament, qui posa seny i amuntega les sentències.

Sota el firmament, pluja de penes damunt els picarols.

Sota el firmament, llamps i pedra damunt l'ermàs.

Sota el firmament, fileres de filons dispersos per fortaleses.

Sota el firmament, vent de tempesta acosta sol i lluna.

Sota el firmament, sonen els instruments i ressona el respir.

Sota el firmament, el mateix fang a l'arrel de cada casa.

Sota el firmament, la via oberta damunt les muntanyes per sempre i sempre.

1950

Aquest llibre,
imprès
als tallers de Gràfiques Arrels
de la ciutat de Tarragona,
fou enllestit
el dia ?? d'abril del 2012

Volums publicats:

Textos Aparte

Teatro contemporáneo

1. Juan Pablo Vallejo, *Patera*, 2004. Premi Born 2003
2. Toni Cabré, *Navegantes / Viaje a California*, 2005
3. Fernando León de Aranoa, *Familia*, 2005. Adaptación de Carles Sans
4. José Luis Arce, *El sueño de Dios*, 2005. Premi Born 2004
5. Joan Casas, *El último día de la creación*, 2006
6. J. Carlos Centeno Álvarez, *Anita Rondó*, 2006
7. Antonio Álamo, *Veinticinco años menos un día*, 2006. Premi Born 2005
8. Rebecca Simpson, *Juana*, 2007
9. Antonio Morcillo, *Firenze*, 2008
10. José Sanchis Sinisterra, *Valeria y los pájaros*, 2008
11. Richard France, *Su seguro servidor Orson Welles*, 2008
12. Carlos Be, *Llueven vacas*, 2008
13. Santiago Martín Bermúdez, *El tango del Emperador*, 2008
14. José Sanchis Sinisterra, *Vagas noticias de Klamm*, 2009
15. Gerard Vázquez/ Jordi Barra, *El retratista*, 2009

Textos aparte Teatro clásico

1. Friedrich Schiller, *Don Carlos*, 2010

Textos a Part

Teatre contemporani

1. Gerard Vázquez, *Magma*, 1998. Premi Born 1997
2. Enric Rufas, *Certes mentides*, 1998
3. Lluïsa Cunillé, *La venda*, 1999
4. Juan Mayorga, *Cartes d'amor a Stalin*, 1999. Premi Born 1998
5. Toni Cabré, *Navegants*, 1999. Premi Serra d'Or 1999
6. Patrice Chaplin, *Rient cap a la foscor*, 2000
7. Paco Zarzoso, *Ultramarins*, 2000. Premi Serra d'Or 1999 (al millor text espectacle)
8. Lluïsa Cunillé, *L'aniversari*, 2000. Premi Born 1999
9. Bienve Moya, *Ànima malalta*, 2000
10. Joan Casas, *L'últim dia de la creació*, 2001
11. Toni Rumbau, *Euridice i els titelles de Caront*, 2001
12. Rosa M. Isart Margarit, *Vainilla*, 2001. Premi Joaquim M. Bartrina, Reus 2000
13. Raül Hernández Garrido, *Si un dia m'oblidessis*, 2001. Premi Born 2000
14. Harold Pinter, *L'engany*, 2001
15. David Plana, *Després ve la nit*, 2002
16. Beth Escudé, *Les nenes mortes no creixen*, 2002. Premi Joaquim M. Bartrina, Reus 2001
17. Luis Miguel González, *La negra*, 2002. Premi Born 2001
18. Enric Nolla, *Tractat de blanques*, 2003
19. Dic Edwards, *Sobre el bosc lacti*, 2003
20. Manuel Molins, *Elisa*, 2003
21. Meritxell Cucurella, *Pare nostre que esteu en el cel*, 2003
22. Llorenç Capellà, *Un bou ha mort Manolete*, 2003. Premi Born 2002
23. Gerard Vázquez i Jordi Barra, *El retratista*, 2003. Premi del Crèdit Andorrà, Andorra 2002
24. Albert Mestres, *1714. Homenatge a Sarajevo*, 2004
25. AADD, *Dramaticulària*, 2005
26. Miquel Argüelles, *Una nevera no és un armari*, 2004. Premi Joaquim M. Bartrina, Reus 2002
27. Joan Duran, *Bruna de nit*, 2004
28. Vicent Tur, *Alicia*, 2005. Premi Joaquim M. Bartrina, Reus 2003
29. Josep Julien, *Anitta Split*, 2005. Premi del Crèdit Andorrà, Andorra 2004
30. Magí Sunyer, *Lucrècia*, 2005

31. Ignasi Garcia Barba, *El bosc que creix / Marina / Preludi en dos temps*, 2005
32. Marco Palladini, *Assassí*, 2006
33. Jordi Coca, *Interior anglès*, 2006
34. Marta Buchaca, *L'olor sota la pell*, 2006. Premi Joaquim M. Bartrina, Reus 2005
35. Manuel Molins, *Combat*, 2006
36. Marc Rosich, *Surabaya*, 2007
37. Carlos Be, *Origami*, 2007. Premi Born 2006
38. Ödön Von Horváth, *Amor Fe Esperança. Una Petita dansa de mort en cinc quadres*, 2007
39. Jordi Sala, *Despulla't, germana*, 2007
40. Cinta Mulet, *Qui ha mort una poeta*, 2007
41. Gerard Guix, *Gènesi 3.0*, 2007. III Premi Fundació Romea de Textos Teatral 2006
42. Aleix Aguilà, *Ira*, 2007. Premi del Crèdit Andorrà, Andorra 2006
43. Carles Batlle, *Trànsits*, 2007
44. Marc Rosich, *La Cuzzoni*, 2007
45. Fernando Pessoa, *El mariner*, 2007
46. Janusz Glowacki, *Antígona a Nova York*, 2007
47. Jordi Faura, *La sala d'espera*, 2008. Premi Joaquim M. Bartrina, Reus 2006
48. Toni Cabré, *Demà coneixeràs en Klein*, 2008
49. Damià Barbany, *Arnau, el mite; la llegenda catalana*, 2008 (Inclou CD)
50. José Sanchis Sinisterra, *El setge de Leningrad*, 2008
51. Jesús Díez, *El show de Kinsey*, 2008. Premi Born 2007
52. Guillem Clua, *Gust de cendra*, 2008
53. Josep M. Miró Coromina, *Quan encara no sabíem res*, 2008. Premi del Crèdit Andorrà, Andorra 2007
54. Josep Julián, *Hong Kong Haddock*, 2008. IV Premi Fundació Romea de Textos Teatral 2008
55. Ignasi Garcia i Barba, *Mars de gespa / La finestra / Sota terra*, 2008
56. Albert Benach, *Masclès!*, 2008
57. Erik Satie, *El parany de Medusa*, 2009
58. Joan Cavallé, *Peus descalços sota la lluna d'agost*, 2009. I Premi 14 d'Abril de Teatre, 2008
59. Josep M. Diéguez, *De vegades la pau*, 2009. Accèssit I Premi 14 d'Abril de Teatre, 2008
60. Angelina Llongueras i Altimis, *El cobert*, 2009. Accèssit I Premi 14 d'Abril de Teatre, 2008
61. Carles Batlle, *Oblidar Barcelona*, 2009. Premi Born 2008
62. Enric Nolla, *Còlera*, 2009
63. Manuel Pérez Berenguer, *Hòmens de palla, dies de vent (Una reflexió sobre el destí)*, 2009. Premi del Crèdit Andorrà, Andorra 2008
64. Jordi Faura, *La fàbrica de la felicitat*, 2009
65. Joan Gallart, *Sexe, amor i literatura*, 2009
66. Pere Riera, *Casa Calores*, 2009
67. Enric Nolla, *El berenar d'Ulisses*, 2009
68. Helena Tornero, *Apatxes*, 2009. II Premi 14 d'Abril de Teatre, 2009
69. Carles Mallol, *M de Mortal*, 2010
70. Josep Maria Miró i Coromina, *La dona que perdía tots els avions*, 2010. Premi Born 2009
71. Joan Lluís Bozzo, *Còmica vida*, 2010
72. Pere Riera, *Lluny de Nuuk*, 2010
73. Marta Buchaca, *A mi no em diguis amor*, 2010
74. Neil Labute, *Coses que diem avui*, 2010
75. Damià Barbany, *Prohibit prohibir*, 2010
76. Michel Azama, *La Resclosa*, 2010
77. Ferran Joanmiquel Pla, *Blau*, 2010. VIII Premi Joaquim M. Bartrina, Reus 2009
78. Evelyne de la Chenelière, *Bashir Lazhar*, 2010
79. Josep M. Benet i Jornet, *Dues dones que ballen*, 2010.
80. Carles Batlle, *Zoom*, 2010.
81. Ferran Joanmiquel Pla, *Blau*, 2010.
82. Daniela Feixas, *El bosc*, 2011.
83. Guillem Clua, *Killer*, 2011.
84. Marc Rosich, *Rive Gauche*, 2011.
85. August Strindberg, *Creditors*, 2011.
86. Lluïsa Cunillé, *El temps*, 2011.

87. Maria Aurèlia Capmany i Xavier Romeu, *Preguntes i respostes sobre la vida i la mort de Francesc Layret, advocat dels obrers de Catalunya*, 2011.
88. Cristina Clemente, *Vimbodí vs. Praga*, 2011.
89. Josep Maria Miró i Coromina, *Gang bang (Obert fins a l'hora de l'Àngelus)*, 2011.
90. Joan Rosés, *Falstaff Cafè (Els pallassos de Shakespeare)*, 2011.
91. Marc Rosich, *Car Wash (tren de rentat)*, 2011.
92. Sergi Pompermayer, *Top model*, 2011.
93. Aleix Puiggali, *Al fons del calaix*, 2011.
94. Jordi Casanovas, *Una història catalana*, 2012.

Textos a Part Teatre clàssic

1. Fiódor Dostoievski, *El gran inquisidor*, 2008

